

FISCHER ÉS TÁRSA NAGYENYED Ausztriai cég

100 KAT. HÖLÖ

10.000 gyümölcsfa oltvány
1 millió szőlőültetvény
1 millió szőlőültetvény

100.000 szőlőültetvény
1 millió szőlőültetvény
1 millió szőlőültetvény

ETESÜLT FA-ÉS SZŐLŐÜLTETÉSEK FISCHER ÉS TÁRSA ÉS ANDRÓSI M.

Szolid beifodott hangszerek szét-küldése legolcsóbb gyári áron.

Közvetlen forrásnál legolcsóbban lehet vásárolni. Szétküldési feltételeim szerint nincsen kockázat, mivel becsérelés megengedve, vagy a pénz visszaadatik. Tanuló-hegedű már 4.80, 5.50, 6.—, 6.80, 7.60, 8.60 koronáért. Hangverseny-hegedűk K 12.50, 14.—, 17.—, 20.50. Orchester-hegedűk és hangok K 24, 28, 32, 36. Solo-hegedűk K 50, 60, 80, 120, 160. Hegedűvonal K—80, 1.—, 1.40, 1.80, 2.—, 2.40 és felebb. Piccolók és fuvolák szolid kivitelben. K—90, 1.00, 2.—, 3.—, 7.— és fele. Clarinettek legfinomabb kivitelben kor. 9, 11, 12, 14 és felebb. Szétküldés utánvéttel vagy a pénz előleges beküldése mellett. Érezhegyi hangszer-kiviteli cég.

Konrad János Brűx, 744. sz. (Csehország.)
Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nál több ábrával, kivételre ingyen és bérmentve küldök.

Babymira-krém
(Törvényesen védve)

a legkíméletesebb, legártalmatlanabb szer mindennemű bőrképződés, ránc, őtvar, feldorzsolt és kipállott bőr stb. gyógyítására. Sohasem avasodik és a lehezőmű nem lesz zavaros. Csupa finom alkotórész. Gyógyítja a nedvesség vagy szárazságtól feldorzsolt bőrt, gyógyhatásánál fogva felül-minden hintőszert. (Stupp.) Felhőknek is melegen ajánlható, feldorzsolt bőr, farkas, lábészárszék, kipállott bőr gyógyítására. Védi a bőrt minden külső behatás ellen (eső, szél stb.). Sokkal ajánlatosabb mint a puder.

Egyedüli készítő: **BRODJOVIN H.**
gyógyszerész, Zágráb 30. sz.

Bérmentve küld 5 dobozt 3 kor. 20 fillérért, 10 dobozt 5 kor. 80 fillérért használati utasítással. Csak a „Babymira-krém” elnevezésű doboz a valódi.

Postai szétküldés naponta.

BORHEGYI BORVIZ SZIKLÁBÓL FAKADÓ TERMÉSZETES GYÖGY-ÉS ÜDÍTŐ SAVANYUVIZ

FORRÁSHÉZELŐSÉG BA RÓT, HÁROMSZÉK MEGYE

VEZÉRKÉPVISELŐ: **NÁDAS MÁRTON**
BUDAPEST, CSENGÉRY U. 66. TELEFON 2338

Bruyéria pipák
elsőrendű gyártmány

valódi elpusztíthatatlan Bruyéria-fából

Sima pipák, erősen megújított nedvtartóval, meggyfaszár, selyem csővel és szaru szopókával, körülbelül 21 cm. hosszú csak 1 kor. 50 fill. Ugyanez, de fagyott Bruyéria-fából K 1.60 Kellemes és száraz, ezért tisztá és utol-érhetően kellemes ízű dohányzás. A leg-nagyobb választékot dohányzó-szerekkel találhatja árjegyzékemben, melyet kívántra ingyen és bérmentve küldök. Megrendelhető: **KONRAD JÁNOS** kiviteli háza által **Brűx, 746. sz.** (Csehország.)
Kérje szíj árdeklét ingyen illusztrált 3000-nál több ábrával ellátott árjegyzékem ingyen és bérmentve.

1900. Párizsi világi kiállítás Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztrák-magyar, román kir. és bolgár fejedelmi szállító, körgyógyászati Bécs melletti Kornenbargban.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid
cs. és kir. szabadalmazott mosóvíz lován számúra. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő- és utóborítói, inak me-revségénél stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat.

Kwizda-féle Restitutions-fluid
csak a mellékelt védjeggyel valódi. Képes árjegyzékem ingyen és bérmentve. Főraktár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12., Andrássy-ut 26.

30 napi megtekintésre,

árjegyzékem feltételei szerint, tehát kez-kezével nélkül küldöm utóvéttel a 683. számú „Néparat” harmo-nikát, hogy mindenki annak fölmutathatóságáról meggyőződést szerezhesen. Ezen harmo-nikának nemesek a billentyűk, de a mély hangok és légszelepek részére is szavatolt, el-törhetetlen pergőtollai vannak, továbbá 10 billentyű, 2 register, dupla hangolás, 48 hang, 3 sor trombita, magyarosi színben fényezve, fekete lécezett színes szelekek, nikkelveret, dupla fuvóval, fémcsarkovédóval. Nagysága 31 x 15 cm. Darabja K 7.40 Magyar önképző-iskola minden harmo-nikához ingyen. Olcsóbb és kisebb harmonikák a harmonika-játszás megtanulására főleg gyermekek részére K 2.50, 3.20, 3.80, 5.20, 5.80, finomabb harmonikák K 8.00, 9.50, 10.40, 11.40, 13.50, 14.20 árjegyzékemből választhatók. Harmonikáimra nincsenek vámkültségek, mert minden darab csehországi készítmény. Kérem ezt figyelembe venni. Nincsen kockázat! Becsérelés megengedve, vagy a pénz vissza. Szétküldés utánvéttel az érezhegyi hangszer-kiviteli cég által:

Konrad János Brűx 743. sz. (Csehország.)
Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nál több ábrával kivételre ingyen és bérmentve.

ANYÁK!
Órjátok gyermekeiket a hátergőz elgörbülésétől!
Hátergőz elgörbülésben szenvedő

15 éves leány műfűző alkalmazása előtt.

a fűző alkalmazása után.

Műfűzőket, Hensing vagy Dollinger tanár rendszere szerint, hátergőz stb. elferdülésnek gyógykezelésére.

Egyenestartók hanyag testtartás megállítására. plasztikai párnázással stb. Női kiszolgálás.

Mellfűzőket, Hensing rendszer szerint, a boka- és csípőízület gyulladása stb. tessebb technikai kivitelben, több évi jótállás mellett! — **Gyógyszobatorna-készülékek,** valódi amerikai és angol gyártmány, nagy választékban! 10966

kérjen ingyen és bérmentve legújabb képes árjegyzékem

KELETI J. orvosi műszer-gyáros,
BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-utca 17. sz.

VERSENY ÉBRESZTŐÓRA

amerikai rendszer, minden helyzetben jól jár, szolgálatképes jó minőségben, jó és pontos járásért 3 évi irásbeli jótállással, darabja K 2.90, 3 darab K 8.— Éjjeli világító számlappal K 3.30, 3 darab K 9.— Kockázat kizárva! Bece-re-lés megengedve, vagy a pénz vissza! Szétküldés utánvéttel vagy a pénz elő-leges beküldése mellett

KONRAD JÁNOS első órágyár Brűx 736. szám (Csehország.) Nagy képes 3000-nál több ábrával illusztrált magyar árjegyzékem 2 órák, arany- és ezüst-száról kivételre ingyen és bérmentve küldöm.

Csak „SICULIA” névvel ellátott üvegek valódiak

A Málmási „SICULIA” forrás-víz
a sós savanyúvíz királya.

Sziklátegeken átfurt artzi-forrás. A gyomorgést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmait ellen. Korányi, Kéty, Nuriésán, Tauszk, Ragler tanár urak szak-veleményei a MÁLMÁSI Siculia forrást a kontinens legdusabb természetes alkális sós savanyúvízének minősítik. — Magyarországi forrásként: **Brázay Kálmán** BUDAPEST, József-körút 37. Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben. TELEFON 59—46.

Végre valahára a helyes játék! Egy nem egy anya fog nyilatkozni, ha gyermekeit az ajándékozott Horgony-Kőépítő-szekerénnyel vidáman játszani látja és a kis kezek mindig szebb és szebb építményeket teremtenek elő. És ha továbbá meggyeli, hogy a gyermekek a többi játékszereket sutta dobják és csak a pompás Horgony-építőjátékkal foglalkoznak, akkor joggal mondhatja: A Horgony-Kőépítőszekrény

nemcsak a legártalmatlanabb, hanem a legolcsóbb ajándék is. Ezért valamennyi anyának, a kik karácsonyi ajándékaikkal mindjárt kedvező eredményt akarnak elérni, nem eléggé melegen ajánlható, hogy hosszasan maguknak azonnal Richter F. Ad. és Ta. os. és kir. udv. és kam. szállítóktól Bécs, I. Operngasse 16, egy legújabb árjegyzékem Horgony-Kőépítő-szekerényekről és a legújabb Richter-féle Malmási játékokról, hogy egészen kényelmesen a megfelelő szekrényt kikereshesse. A gazdagon illusztrált árjegyzék az egyes szekrények pontos leírását és az elemes kiegészítőrendszerek magyarázatát tartalmazza, mely kiegészítések által minden egyes Horgony-Kőépítőszekrényt természetesen nagyobbítható.

Bevásárlásnál a „Horgony” védjegyre figyeljünk.

VASÁRNAPI UJSÁG

47. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.** FŐMUNKATÁRS **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, NOVEMBER 25.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre ————— 16 korona. A „Világkrónika”-val ————— 8 korona. negyedévenként 80 fillérért több. Kalföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldj is csatolandó.

A FINNEK.
Irtá Alexander Bernát.

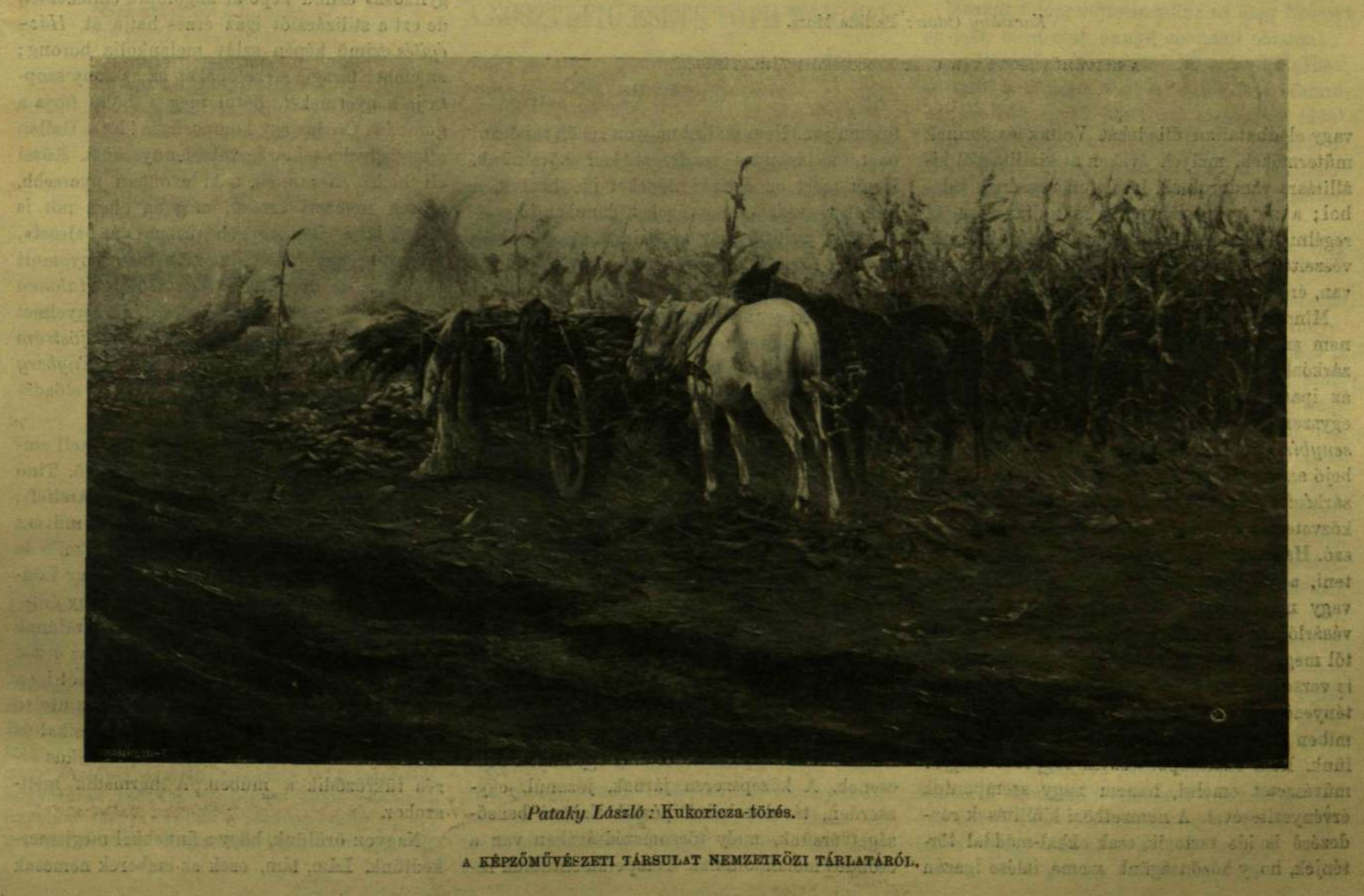
ESEMÉNYNYÉ avatja az ideji műkiállítását a finnek megjelenése. Tudunkkal nemcsak nálunk nem jelentek meg eddig így tömegesen, hanem egyéb nagy közép-európai kiállításokon sem. Hozzájuk vonzódnak, minden kiváló nyelvészük tud magyarul és néhány évet itt töltött Magyarországon. A műveltek ott tudják, hogy nyelvük rokon a miénkkel és úgy tekintenek föl hozzánk, mint az előkelő rokonhoz szokás. Mesebe illő, mily vendégszeretettel fogadják a náluk megforduló magyarokat. Most is finn műalkotások reprodukcióit küldték be hozzánk, négy füzetet, csupa magyar fölirással. Nálunk a török rokonságnak több a hive, pedig,

ha választanunk kellene, akkor tekintve a finnek kulturáját, független szellemét és harcai elszántságát, százszor inkább őket választanók rokonul. Ezt mostani kiállításuk is bizonyítja, ámbar a magyar és finn művészet közt se kapcsolat, se rokonság nincsen.

Ez alkalommal le kell számolnunk azokkal, kik művészetünket feltéve a külföldi versenytől, roszalják, hogy néhány évi megszakítás után most ismét külföldieket hívtunk és befogadtunk. Nálunk, azt mondják, nemesek az ipar, hanem a művészet terén is a külföldiek becsülete nagyobb, mint a hazainak, azt bámulják és veszik. Még a magyar művészeket is nehéz volt a magyarosodás útjára vinni, hogy a magyar dolgokat, de még az idegeneket is magyar szemmel lássák és magyar érzéssel fogják föl. Kül-

földön is, ha a magyar művészet külön termet kapott, a műbírálok azt vetették szemére, hogy nemzeti karaktere nincs, hogy félig német, félig francia, a szerint, hogy hol tanultak az illetők. Művészetnek pedig, ha élni akar, nemzetinek kell lennie, azaz a művészek juttassák kifejezésre a nemzet érzésmódját és a közönségre az, a mi az ő lélekéből való. Helyes-e, hogy művészetünknek ezt a magyarosodását külföldi művek kiállításával megakasszuk, a művészeket és a közönséget megzavarjuk?

Ehhez hozzájárul, hogy ezek a mi régebbi nemzetközi kiállításaink gyakran az ócskaságok piacának benyomását tették. Nem tűntették föl az európai művészet állapotát, színvonalát, hanem a nagy művészi műhelyek hulladékait,

Szesz-lámpák, Légszesz-és vil-
Petroleum-lamos csillárok,
főző- és fűtő- Petroleum-
kályhák lámpák

Szalón-Petroleum
Csász. és kir. szabad. gyár világítási eszközökről.

BRÜNNER TESTVÉREK
Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 3.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kacziány Ödön: Pallida Mors.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT NEMZETKÖZI TÁBLATÁRÓL.

vagy eladhatatlan álladékat. Voltak és vannak műtermékek, melyek éveken át kiállításból kiállításra vándorolnak, hátha ott ragadnak valahol; a mi gyűjteményeink is tudnának erről regélni. Érdemes-e ezek miatt a magunk művészeitől megvonni, a mire oly nagy szükségünk van, érdeklődésünket és pénzünket?

Mindebben van igazság, a melyet azonban nem szabad túlságba vinni. Elzárkózni nem zárkozhatunk el az európai művészettől. Még az ipart sem úgy viragoztathatjuk föl, hogy egyszerűen elzárjuk határainkat, ezenfölül versenytörővé is kell tennünk, különben mégis bejő az idegen czikk. A művészet terén az elzárkozás még ennyit sem használ, mert nem közvetlenül életszükségletek kielégítéséről van szó. Ha művészeink nem fognak jó képeket festeni, a közönség nem fog képeket vásárolni, vagy nem itthon fog képeket venni. A képviselők sokat fordulnak meg külföldön, a mitől mégsem tilthatjuk el őket. Művészetünknek is versenytörőnek kell lennie, a minnek legfőbb tényezője, hogy magyar legyen, mert ez az, a miben a külföldiek nem versenyezhetnek velünk. Nem szatocspolitikával fogjuk a magyar művészetet emelni, hanem nagy szempontok érvényesítésével. A nemzetközi kiállítások rendezése is ide tartozik, csak okkal-móddal történjék, hogy közönségünk szeme, izlése igazán

finomuljon. Nem szabad nagyon sűrűn rendezni őket és bizonyos rendszert kell követnünk. Hogy most az éjszaki népeket ide hoztuk, a finnek, svédek, norvégok, dánok, jó gondolatnak tartjuk már azért is, mert a távolság köztünk és ezek közt elég nagy, úgy hogy nemzeti sajátosságuk mellett a mienket is jobban érezzük. Nagyon tanulságos pl. azt látnunk, hogy ime a finn népnek van nemzeti művészete, noha a nép kicsiny és bizonyára tizedrészét sem áldozhatja annak művészeti czélokra, a mit mi áldozunk. Az anyagi eszközök fogyatékoságát bőven tudja pótolni erkölcsiekkal. Úgy látszik, nem úri nép, de férfias, és ez is valami.

Nem sokat küldtek a finnek, mindössze ötven-hatvan képet és néhány szoborművet, de ezek közt kiváló alkotások vannak. Az európai művészi áramlatok tükröződnek bennük, de az összbenyomás mégis az, hogy van karakterük, melyet talán inkább negatívumokkal közelíthetünk meg. A művészet nem játék nekik, nem raffinement, nem érzékek csiklandozása. A művek egy fiatal, friss, komoly, férfias művészet hatását teszik. Extravaganciák egyáltalán nincsenek. A középszeren járnak, józanul, egyszerűen, távol minden póztól. Valami bensőséget érzünk, mely tözsomszedságában van a csöndes melankóliának. Temperamentumuk in-

kább szláv jellegűnek látszik, de talán több bennük az energia, mint a szlávokban. Arczképfestésükben kitűnő a karakterrajz, a típus megérzése és igen egyszerű, megnyerő az előadás. Tájékeikben van hangulat, finom megérzése a páras levegőnek, mely a formákat puhítja, meg-eleveníti. Életjeleneteik talán túlságosan patetikusok, és ez a pathosz nem mindig belső. Technikájuk többnyire tökéletes. A mit meg akarnak mondani, folyékonyan, habozás, keresés nélkül, természetesen és mégis artisztikus nyelven mondják el. Semmi bántó disszonancia a művész tudása és szándékai közt. Ezek a művészek nem igen kavarják föl belsőnket, nem hoznak révelációkat, nem ragadnak magukkal, de nagy érdeklődést keltenek, és azt a hatást teszik, hogy mennél tovább időzünk társaságukban, annál inkább megszeretjük őket. Nem fascinatív, de tartalmas és vonzó egyéniségek.

Egyik legismertebb művészüket *Edelfeldt* Albert, már halott, és csak két művet látunk tőle, egy jó arczképet és egy nagy életképet: «A templom előtt», mely a finn állam tulajdona. Bár-mely galleriának díszelő szolgálna, mint a 80-as évek festésének kitűnő példája, melynek kissé száraz atelier-festését kiváló jellemző erő bőven jóvá teszi. Nagy tehetség *Järnefält* Eero, kinek nem tudjuk mely művei jobbak, első rangú arczképei, vagy tempera-képe «Nyári szélben», egy paraszt leány a szélben, fehér ruhában, melylyel szél és nap játszik, vagy végül *Fürdő nők*, a nyári természet friss és igaz megérzésével. Legtöbb képet küldött *Gallén-Kalela Akseli*, ki igen sokoldalú és kinek minden oldala jó. Jó mértékét adja tehetségének Gorkij Maxim arczképe, mely csupa erő, élet és kifejezés; ezt látva, jobban megértjük a nagy orosz író egyéniségét, de talán műveit is; ily paraszt ember ő, és mégis géniusz. Ez a művész bizonyára a francziák iskolájában tanult, de nem romlott meg. Nagyon érdekes az életfelfogása, nemzeti érzése, technikája, mindene. Megfesti a Kalevala mondáit, tud misztikus lenni, naiv, elmélődő és stilista. «Testvérenek a gyilkosa» című képe az angolokra emlékeztet, de ezt a stilizációt igaz érzés hatja át. *Házépítés* című képén szláv melankolia borong; az ember faragja a cölölpöket, az asszony szoptatja a gyermeket, hátul meg a halál fúrja a gerendát. Csodás egy kompozíció! Ez a Gallén a legnagyobb tehetség valamennyi közt. Közel áll hozzá *Rissanen*, a ki azonban nyersebb, erősen nemzeti érzésű, meg az olasz nőt is finnek látja. Legnagyobb vázsza «A baleset», mely érzésben jobb mint kivitelben; nyomott hangulat, de nyomott levegő is. Egy *Halonen* Pekka nevű festő is magára vonja a figyelmet néhány jó természeti studiumával; *Sjöström* Wilho és *Simberg* Hugó arczképeivel, *Engberg* Gabriel tájkepeivel és népies alakok előadásával.

A VIII. teremben hat szoborművet kell említenünk, három *Halonen* Emiltől való. Tinó (farelief), férfimellszobor (fa), Vérszivás (farelief); a reliefben nevezetes hatásokat tud ez a művész a famunkával létrehozni. *Wikström* Emile is három művet küldött: *Wäinämöinen*, egy Lönnrot-emlék töredéke; *Lönnrot* szerzett nagy érdemeket a finn hősmonda körül és a Kalevalának egyik alakja fogja emlékét díszíteni. Ez az óriási fej kifejezés és kidolgozás szempontjából igen kiváló mű. A második mű czíme: «Az utolsó ember». Egy ember agyonütött egy másikat és most mereven maga elé néz. Jó plasztikus érzés tükröződik a műben. A harmadik mellszobor.

Nagyon örülünk, hogy a finnekkel megismerkedtünk. Lám, lám, ezek az emberek nemcsak

halászatból élnek, az igének is keletje van körükben. Igazán nem kell szégyelnünk ezt a rokonságot. Az imént visszavitták szabadságukat vér és szenvedés árán. Van irodalmuk, művészetük, tudományuk, melyet főleg akaratuk, jellemük erejével alkottak meg. Ki tudja, egyet-mást még tanulhatnánk is tőlük.

A RÉGI DALOK.

Alkonyat, Lihegve várja már az estét
S kéjjel tárja ki szirmát a virág...
Benn, a sötétedő szobában
Úl a hűgom fehér ruhában
És halkán játszik egy melodiát.

Félenk, elhalón megüttött
Akkordok szállnak szerteszét —
Mintha csak szeliden, mintha csak tompán,
Elfojtott sóhajjal elsusognák
Az én szívem történetét.

Bánatok, aprók, furesák, szomoruk —
Könny, mely csak szívem mélyén reszketett,
Reménység, a melynek a vége
Átölvadott a csüggedésbe,
Mint fény az árnyba ott a hegy felett.

Sohol harsogó, vibráló akkord,
Mely után sokáig reszket a hur...
Csillogó könnyek, elhaló nóták,
Haszontalanul letépett rózsák,
Mit eldobunk s felejtünk szóltanul...

Farkas Imre.

BARCAROLA.

Az est tündérszép — csolnakunk
Szeliden ring az áron.
Az alvó tenger hivat, —
Oh jöszte, édes párom!

Mézeshetes pár nem vagyunk,
Velencze gondolója
A múlt hullám-ölen lebeg
A csillagos homályba.

De lásd: szerelmes ajkaidat
Én most is úgy sovárgom.
Mint akkor ott a lagunán —
Oh jöszte, édes párom!...

Jártunk mi már viharban is,
Küzdeni megtanultunk.
Egymás keblére százszor is,
Zokogva is borultunk.

De bánatunk, de könnyeink
— Akár csiga a mesében —
Mind drága gyöngygyé változtak
Szerelmünk tengerében...

A tenger és a vihar így
Forrasztá egybe lelkünk.
Boldogságot, ha másba nem:
Egymás szívébe leltünk.

Igy száll kicsinyke csolnakunk
Zajos és csöndes áron —
S így ringat el a szerelem —
Oh jöszte, édes párom!

Sas Ede.

BÁRÓ PERÉNYI ZSIGMOND SZOBRA.

A mostanában sűrűn tartott hazafias ünnepek közt is figyelmet keltett a szabadságharc nemes emlékeztető vértanúja, báró *Perényi* Zsigmond szobrának leleplezése. A szobrot a Perényiek ősi megyéje, Ugocsa vármegye állította, székhelye, Nagyszőlős egyik főtérén s nagy ünnepélyességgel leplezte le. A jelenlét nagyszámú előkelő vendégek közt általános figyelem tárgyai voltak a vértanú családtagjai: fia, báró *Perényi* Zsigmond, Ugocsa megye volt

BÁRÓ PERÉNYI ZSIGMOND SZOBRA NAGYSZŐLLŐSÖN.

főispánja s ennek fia, szintén Zsigmond, a jelenlegi máramarosi főispán.

Sok üdvözlésben részesült a szobor készítője, *Székelty* Ernő, a ki már az éjszekujvári Kossuth és Czuczor-szobrokkal is szerzett elismerést.

Az öt méter magas, impozáns szobor talapzatának felirata így szól:

BÁRÓ PERÉNYI ZSIGMOND
volt a felsőház elnöke
1848—1849.

A ki vértanú halált szenvedett 1849. október 24-én a budapesti Újépületben.

«Te kimagasló alak, ki körödban oly páratlanul egyedül állasz, leborulok emléked előtt, mesterem.

Kossuth Lajos».

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Irta Mikszáth Kálmán.

Mondani sem kell tán, magától értetődik, hogy volt most hegyen-völgyön lakodalom, a mi hadnagynak kihúzta magát, szabadságot kért, elment Rajczre és ott olyan szélet csapott a szép *Velkovic* Rózsika körül, hogy a világ bámúlt. Meg kell adni, hogy mutatósan tudott költeni. Nem járt itt ilyen gavallér még tán a *Thurzó*-kisasszonyok idejében sem, a kik itt fürdöztek a hajdankorban. *Picziny* lábnyomaikat még most is látni véli a fenyesekben egy-egy a multakon elmerengő sétáló.

A pénz röppült, de az idő is. Egyszer csak vége lett a nyárnak. *Velkovic*ék hazajöttek a skatulyáikkal és ládáikkal, a hadnagy szabadságideje is lejárt, minden elmúlt, a nyár virágai elnyiltak, a falevelek sárgulni kezdtek, minden hervadozott, csak a szerelem nyílt javában a két ifjú szívében. A hadnagy érezte, hogy itt az ideje huszárosan nekivágni, s megkérte *Velkovic*től is a leányt. Az öreg úr nem mondott nemet (nem mert az asszonyoktól), hanem annyit mondott, hogy «aludjunk rá egyet, hadd ösmerkedjünk meg jobban.» A halasztás pedig veszedelmesebb volt most a kosárnál, mert a váltó lejáratási ideje közelgett körlehetlenül, megdöbbentő bizonyossággal. A halál semmi, még ha biztos is, mert az elácсорog, megáll, kanyarodik, meg-

fordul, visszahúzódik, mint az útközben egerésző macska, Isten tudja, mikor érkezik meg, enged egy napot vagy egy hetet, talán többet is, de a határidő rideg szám, az nem engedhet semmit. Október 10-ike — tehát nem lehet se előbb, se utóbb. Az éjek és a napok egyszerű fehér és fekete kockák, mint a hid padlóin, ő rajtuk keresztül lépeget zordonan, kimérten a kiszemelt áldozat felé a rettenetes október tíz.

Mig messze az idő, száz terv, megannyi száz vigasztaló barát enyhíti, oszlatja a gondot, töröli a verejtéket az izzadó üstökről, de a mint zsugorodik a koczkás mező, szétszaladnak a jóbarátok, a vérmes tervek s marad csak egy, a legutolsó, a legkétségbejebb, megírni haza az «öreg»-nek.

«Kedves Apám!

Ha még életben akarsz találni, jöjj hamar, nagy vallomást kell tennem, de azt csak élő szóval lehet. Ha október 10-ikéig jössz, még beszélhetsz velem. Tizedikén reggel már halva leszek. Bocssásatok meg nekem és temesetek anyám mellé.»

Hej, erre a szomorú levélre megdöbben ott-hon az apa szíve. Mikor indul a legközelebbi vonat? Hamar a táskámat, a köpönyegemet! Mint a záporosó, sirdogál a kisasszony. Jaj, meghalok itthon a nagy bizonytalanságban, vigy magaddal engem is, apuskám! Bizony nem is olyan rossz gondolat. Ki tudja, mi baja a fiúnak, de legyen bármilyen szívbeli keserűség, ha valaki vissza bírja őt rántani a sírból, az a huga keze, hiszen mindég annyira szerette, olyan nagyon kényeztette. Jól van, készülődj fel, együtt megyünk leányom!

Nosztty Pál és Vilma leánya 9-ikén estefelé Trencsénbe értek és a «Nagy Szamár»-hoz szálltak be, onnan küldték el a bérszolgát, hogy keresse fel Nosztty hadnagyot.

Rövidre kell összehúznunk ezeket az eseményeket, melyek még történetünk kezdeté előttek. A hadnagy nemsokára előjött (már az is milyen nagy öröm, hogy életben van) s töredelmes vallomást tett.

Máskor földig sujtotta volna az öreg Noszttyt az eset, most csak annyit mondott sötéten:

— Ilyesmég nem történt a familiánkban, de most már késő, hogy e miatt neked szemrehányásokat tegyek. Most már csak annyi időnk van, hogy mentsünk, a mit lehet. De miképp? Mert pénzt nem hoztam. Annnyira megijesztettél, hogy rögtön jöttem. Hol vegyek itt pénzt? Engem itt senki se ösmer.

— Hiszen épen az a jó, — jegyezte meg nagy czinizmussal a fiatalabb Nosztty.

Az öreg eltűnődött, miféle ismerőse lehetne itt? Hát a kis *Kubicza* főispán. Az bizonyosan megembereli, ha itthon van, s ha nincs is pénze, segít valahogy. Aztán itt lakik most báró *Kopereczky* Izrael Izsák is, igaz, hogy önző tót ember, de lehet vele beszélni, van rajta egy kis kaszinói patina. Csakhogy most már későn van, vacsora ideje, ilyenkor senkit sem illik meglátogatni, ilyen szándékkal; legjobb lesz reggelre halasztani a műveletet.

— Eredj most a szemem elől, ne lássalak, mert csak az epém forr fel, — pirongatta meg a hadnagyot, — végezd a dolgodat, ha van, vagy aludj, ha tudsz aludni, de én előlem elpusztulj. Reggel aztán eljöhetsz, és ha az Isten szerencsét ad, hát még egyszer kiváglak, pokol fajtája, hanem aztán azt se mond, hogy apád vagyok.

Ezzel a mennydörgéssel könnyítván atyai lelkén, a könnyelmű emberek csodálatos módon helyreigazodó nyugalomával lesétált leányával a «Nagy Szamár» étkész termébe, mely

Schultzberg Anselm: Az erdőben.

alul volt, két rekeszre osztva a vörös és fehér abroszok számára.

A fehér abroszos teremben első volt, a kit megpillantott egy nagyobb társaságban, báró Kopereczky Izrael. Az asztalfőn ült, szürke kabátban, nyúlszínű fajakakas-tollas vadászkalap a fején. Épen javában beszélt valamit, mikor a Vilma kisasszony szoknyáinak suhogására egyszerre minden szem az ajtó felé fordult. Gyönyörű jelenség volt nyulánk, magas természetével, finom fehér arczával, melyen valami költői kód borongott; fekete haja volt, de nem fényes, olyan mint a korom, s ahhoz egy imáandó fitos orrocska, hogy az ember szeretné megenni.

— Ohó! Hohó! Hiszen ez Noszty, — kiáltott fel a báró kitörő örömmel, s úgy vágta az asztalhoz a kalapját, hogy szinte zúgott.

— Szervusz Kéti öcsém! Ejnye de derék dolog, hogy látlak!

Kopereczky felugrott, eleibök sietett és egyben átigazította magát kaszinói alaknak, kiegyenesítvén nyakát, félkörben hajlítva meg karjait. «Csak a zúza hiányzik a hóna alul», jegyzé meg a törzsasztal seniorja, a járásbíró, a rántott csirke szokásos tálalása jutván eszébe az arisztokratikus kéztartás formájából.

Kopereczky aztán ott is ragadt a Nosztyak asztalánál. Az öreg úr felette nyájasan fogadta s a kisasszony olyan pompás társalgó volt, hogy mindjárt át tudta melegíteni, a kivel beszélgetett, mintha tíz éves ismerősök volnának. A báró apró szürke szeméi csakhamar ragyogni és világítani kezdtek, mint a macskáé. Hova-tovább jobb kedve támadt, még pezsgőt is hozatott és vizespoharakat rendelt hozzá. Így előkelő az a vidéken, hogy a plebs ne tudja, mit isznak az urak.

Egyébként hiába erőltette a nagyvilági bontont, azért igazi typusa maradt a vidéki gavalérnak, bizonyos zöld allure-okkal. Jongleur-mutatványait vette elő, mindjárt első intradára elnyelte a Vilma kisasszony keztyűit, majd újveretű körmei aranyakat szedegetett elő a hajából és a csipkés gallérja fodraiból, a mire nagyokat kacagott az öreg Noszty, de Vilmá-

nak határozottan visszatetszett a szellemtelen tréfa, bár nem mutatta.

Mikor a kunsztokból kifogyott, odaintette a kucsébert, rákényszerítvén Vilmát, hogy húzzon a zacskójából három számot. Vilma húzott, de a három szám összeadva túl volt a százon, tehát nem nyert. Most maga húzott Kopereczky, megint nem nyert. Dühös lett, káromkodni kezdett, majd megmutatolta a kucsébert, hogy csal, kiszedte a számait, megolvasta, hogy kilenczven-e, mindez igen közönséges, izetlen magaviselet volt, de csak el kellett azt nyelni jó képpel, mint egy kapitális bohóságot szokás, hiszen kis városban kisvárosi emberek laknak és végre is Vilma

Schultzberg Anselm: Hazatérés az erdőből.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT NEMZETKÖZI TÁRLATÁRÓL.

kiérezte apja modorából, hogy Kopereczky ez idő szerint becses ember.

Különbben nem volt ostoba s látszólagos együgyűsége mellett ravasz tervet főzött ki. Az a művelet, hogy az aranyakat a Vilma hajából fogdosta ki s hogy az elálló hajszálak érintése édesen csiklandozta, veszedelmes kószoló volt. Tovább, tovább! — incselkedett vele az a pajkos tündér, a ki a pezsgőben lakik.

— Tudja mit, Vilma kisasszony, se az én kezem nem szerencsés külön, se a magáé, van egy babonám, próbáljuk meg, húzzunk egyszerre együtt, én egy számot, maga a másik kettőt.

Megrázta a zacskót és odanyújtotta Vilma felé. Vilma kisasszony bedugta a keskeny kis kezét, mire a selyma Kopereczky is benyúlt a maga nagy mancsával, de volt annyi esze, hogy a zacskóban nem a begöngyöltött számokat hajszolta, hanem mohón kapott a fehér kezecke után, megszorogtatva azt nagy kéjjel, mámoros pislogással; mintha puha meleg madárfészekben turkálna, érezte a kéz lüktetését, izzó tűz nyargalt át erein, a leány arca pedig piros lett, mint a rózsza. A bolond is kitalálhatta, hogy a zacskóban mi történik, de hát a mit az emberi szem nem lát, azt nincs joga az apai vigyázatnak figyelembe venni.

— Ejnye Kopereczky! — szisszent fel durczásan Vilma, és kirántotta kezét a zacskóból. — Meg van maga bolondulva, vagy mi?

— Úgy látszik, hogy csakugyan bolond vagyok, mert kis számot kellene húznom s a helyett szándékosan egy nagy numerus után vettem ki a kezemet. Haragszik?

— Persze hogy haragszom, — felelte és elfordította a szép, álmatag arcát.

Erre aztán teljesen elkeseredett Kopereczky. Fejét lehajtotta a félkönyökére és elkezdett könnyezni.

— No, ne okoskodj Kéti, ne légy gyerek! — szólt közbe az öreg Noszty. — Micsoda dolog az, Vilma? Hiszen csak tréfa az egész. Még csak az hiányzik, hogy felhívjátok rá a közfigyelmet. Már is idénéznek az idegen asztaloktól. Hamar, nyujts kezét Kopereczkynek!

Vilma engedelmeskedett, a mi aztán any-

nyira fölgyallanyozta a bárót, hogy egész vidáman fölkiáltott:

— Hopp no! Most már meghalsz, kucséber! Játszom az egész kosárra!

Ez mindig esemény a «Nagy Szamáro»-nál, korszakalkotó dolog. Minden évtizedben egyszer történik, hogy egy-egy nábob vagy tékozló örökös egész kosárra játszik. Sír csend támad szerteszét az asztaloknál. Beszélgetés, anekdotázás félben marad. A kucséber szívének hangos dobogását lehet hallani. A szegény olasz életfolyamatja megdöbbentő válponthoz jutott: vagy koldus lesz a következő perczben, vagy szerencsefi. Minden figyelem ide fordul. A pinczerek lába legyökerezik. Még tán az óra is megáll a falon s bereked a tik-tak egy-két perczre.

A báró sokáig kotorász a zacskóban, végre kirántja a három számot és figyelmesen a kucséber arczára néz.

— Nyertem! — hörgi diadalittasan.

— Honnan gondolja? — kérdi Vilma.

— A kucséber arczáról látom. Biztos.

A kucséber arczán a kétségbeesés gyöngyözik. Ő már ismeri kívülről a számait, s hirtelen összeadja, de a szörnyű katasztrófát látva, mégse adja meg magát, megüvegesedett szeméit babonásan emeli a mennyezet felé, nem mer hinni a bizonyosban s csodáért imádkozik: «Oh, Santa Madonna, segits.»

A számok azonban Santa Madonnánál is erősebbek. A 9, 15, meg az 53 Maróthy sze-

Thaulow Fritz: Éjjel az utszéken.

rint 77, jóval százon alul; a kosár tehát a Kopereczkyé.

— Engedje meg, Vilma kisasszony, hogy önének ajánlhassam fel.

Olyan kevélyen, szertartásosan mondta ezt, mint egy középkori lovag, ki az ellenségtől elvett zászlót a királynéja lábához teszi le.

— Köszönöm uram addig is, míg viszonzhatom.

— Mit, viszonzni akarja? — pattant fel Kopereczky. — Vagyis szintén kosarat akar nekem adni?

Vilma elmosolyodott.

— No-no, hát alkudjunk meg, a kosarat nem maga kapja, — biztatta meg, miközben kivett a kosárból egy szem mogyorót és egy narancsot, a mogyorót kettéharapta a hófehér, rizkásaalakú fogaival, a narancsot félretette, a kosarat pedig visszaadta az olasznak. — Itt van, szaladjon vele szegény ember és máskor ne kezdjen ki a méltóságos báró úr szerencséjével.

Az nem is kérte magát sokáig, úgy elszaladt terhével, mint a füst, abban a meggyőződésben, hogy a Madonna mégis csak segített rajta, egy másik Madonnát küldvén le az égből maga helyett.

Most meg már azért neheztelt meg Kopereczky, hogy hát az ő ajándékát így becsülte meg a kisasszony. Ezt ő nem érdemelte. Ez kegyetlenség. Isten, a ki az ő szívében olvasni tud, látja, hogy az milyen tiszta és őszinte, s ezen aztán sírni kezdett, el nem felejtvén, a mennyi nedvet kisírt, azt megtétézve beszedegetni a poharakból.

Nosztyék látván, hogy a bárón mind jobban erőt vesz a bor, fáradtának jelentették magukat s elbucsuáltak, hogy a szobájukba vonulnak.

Kopereczky váltig ellenkezett.

— Ej no, restellem, hogy jobban nem mulattattalak. De mért nem irtad meg előre bátyácskám, barátocskám, hogy jössz. Fogattam volna galóczát a Vágban, kötöttünk volna nyakára pántlikát, nemzetiszint, a hogy szoktuk, ha nevezetes férfüvendég van. Galócza nélkül nem lehet. Egyszer Deák Ferencznek is küldtünk, de mikor az «Angol királynő»-nél elébe tették megsülve, a nemzetiszin pántlikával nyakán, csak nézte, de nem mert belőle enni. «Várom, — mondta, — hogy előbb talán a szózatot is el fogja énekelni.»

Erősködött, hogy galócza nélkül nem ereszteti el a város kedves vendégeit, azért csak

Dorph Niels: Anyám arczképe.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT NEMZETKÖZI TÁRLATÁRÓL.

olyan föltétel alatt engedte őket a szobáikba, hogy holnap még nála jelentkeznek.

Főmentek szobájukba, de az alvástól még messze voltak. Csordult ki kellett élvezniük a vidéki mulatság minden ízét. Kopereczky valahol előkerítette a cigánybandát, Kiczka Flórist s éji zenét adott Vilma kisasszonynak, a mire az bosszúsán fordult meg ágyában s csipősen jegyzé meg:

— Az ember, úgy látszik, nem kezdődik okvetlenül a bárónál.

— No no, — felelt félálmosan az öreg Noszty. — Csak hogy Izrael barátunk nemcsak báró, hanem azonfelül senior is lesz, az pedig csinos kis bolondság.

Reggelre kelve Nosztynak első dolga volt a bárót felkeresni a nagy sárga épületben a piacon, melynek homlokzatán egy arany köpű pompázott, de a takarékpénztári tisztviselőt azt újságolták, hogy a báró még nem jött be, bizonyosan alszik, az éjjel nagy cécózó volt, ő méltósága olyan kedvre szottyant, hogy éji zenét adott először itt bent a városban valami pesti kisasszonynak, a kibe teljesen belebolondult, aztán kivitte az egész cigánybandát a Vág-hoz és a galócziaknak adott éji zenét, végezetül pedig azzal az ürüggyel, hogy menjenek galóczást fogni, belelökte a brácsást meg a czimbalmost a folyamba, hogy azok majdnem belevesztek, de legalább tüdőgyulladást okvetlenül kapnak, szóval fölséges úr mulatság volt, minél fogva ma az elnök úr ő méltósága valamivel később fog bejönni.

(Folytatása következik.)

KUBINYI ALBERT.

Eperjesen mostanában nagyban ünnepeltek egy kedves, derék öreg urat, a kinek népszerűsége pártját ritkítja az egész felvidéken. Mindezt csak barátai és tisztelői vannak, meleg szeretet veszi körül öregségére, ifjú és férfikora küzdelmeinek, munkálkodásának jutalmát. Ha végigmegy Eperjes város főutcáján, mindenütt vidám, barátságos üdvözlések röpködnek fejeje s ő is, a hetvennyolcz éves, még mindig délelég aggyastán, szives barátsággal viszonyozza a felé áradó szeretetet. Ezzel be is éri, országos nagy szerepe nem törekedett soha, pedig tehette volna, — elég volt neki, ha a magaválasztotta szűkebb körben szolgálatokat tehetett a közügyeknek.

A felvidéki igaz magyar nemes embernek ez a típusa, egy kiviszóban levő generáció egyik tisztelteméltó képviselője Kubinyi Albert. Történelmi idők szülötte, 1828-ban született, mint jurátus, a híres országgyűlési ifjúság egyik tagja vett részt az 1847-iki országgyűlésben s ott volt az 1848-iki bécsi forradalomkor Kosuth Lajos fogadtatásánál. A szabadságharcban kardot ragadott, Görgői hadseregében küzdött s Budavár bevételé után főhadnagyi rangot kapott. Világos után őt is besorozták a császári hadseregbe; mikor innen kiszabadult, Eperjesen telepedett meg, még is nősvált, feleségül vehén Csúpká Zsófiát, kivel a legboldogabb családi életet élte hitvesének 1903-ban bekövetkezett haláláig.

Bár nem volt eperjesi származású — a Kubinyiak liptói ágából való — mégis hamar nagy szerepre jutott az élénk társadalmi életű, művelt városban. Alig huszonnyolcz éves korában, 1856-ban választották meg az eperjesi ág. hitv. evangélikus gyülekezet felügyelőjének s jelentékeny, sokszor vezető szerepet juttattak neki minden társadalmi, gazdasági és művelődési mozgalomban. Főszerepe volt az eperjesi evangélikus gyülekezet megmagyarosodásában, az egyház iskoláinak kifejlesztésében s modern színvonalra emelésében. Jótékonyági egyesület, pénzintézet, városi és vármegyei közügy — mind megérezte az ő munkás lelkesedésének hatását. Nem létesült újabb időben a városban közhasznú intézmény, a Szechenyi-körtől a tűzoltó-egylet, melynek alapításában s felvirágztatásában a főszerepek egyikét ne ő

KUBINYI ALBERT.

vitte volna. S tette mindezt hiúság, minden önző mellékezéssel, a közügyek iránt veleszületett érzékkel kifolyólag, bőséges jutalmat nyerve a jó ügy sikerében.

Mostani ünneplésére azt az alkalmat választották, hogy az idén telt be egyházfelügyelői működésének ötvenedik esztendeje. Ez alkalomra oly nagyarányú, lelkes jubileumot rendeztek a tiszteletére, a mely melegségével és őszinteségével pártját ritkítja. Odagyülekeztek Eperjesre a tiszai evang. egyházkerület főemberei, Eperjes és Sáros megye vezető szereplői valláskülönbség nélkül s mindnek az ajkáról az ő dicsérete hangzott. Utólag királyi kitüntetés is emelte az ünneplés fényét: a jubiláns udvari tanácsosi címet kapott. Meg is érdemelte a sok kitüntető megtisztelést, mert hosszú életén át jó munkát végzett. Kis földet munkált, de jól munkálta meg s nemes gyümölcsök termettek rajta.

A FÜRTÖS GUBA.

Elbeszélés.

Irtá Krády Gyula.

A Váci-utczában délidőben egy rövid fürtös gubás fiatalember sétálgatott a korzózó szép asszonyok, czilinderes urak között. A fiatalember, bár gubában volt, láthatólag nem tartozott a földmivelő osztályhoz, a melynek ruháját viselte. A lábán például már keesegeorrú lakkcipő volt és a cipő felett fehér gyöngyházgombos bokavédő. Élésre vasalva egérszínű nadrágja, mint akármelyik pesti gavalléré. Zergebörös vadászkalapját könnyűvérinen nyomta a balfülére és cseppent sem zavarta, hogy a váci-utca déli publikuma ugyancsak megbámulja a gubáját. Harminezegynéhány esztendőnek látszott, bár arcának halványasága, vonásainak bágyadsága, megtört fényt szeme arról beszélt, hogy ez a fiatal ember többet élt, mint a hány esztendő. Bár nem volt beteg, mégis betegesnek látszott, mint azok a pesti fiatalurak, a kik kicsapongó életmódjukkal mérőföldes eszmákban haladnak az öregség felé. De hát mit kerestett akkor a fiatalember a fürtös guba, a mikor körülötte a gavallérok mind divatos öszi felöltőkben fesszengtek? Talán a divatot akarja megreformálni a fiatalember és a gubát korzó-képessé akarja tenni? Nyugodtan sétálgatott fel-alá, utána nézett a csinosabb nőknél, egyiknek-másiknak köszönt is, mintha ismerős lett volna. A köszöntök csodálkozva néztek rá. Talán meg se ismerték, vagy talán épen azért siettek úgy tovább, mert megismerték?

Ebben a perczben a Gizella-tér felől elegáns, nyúlank hölgy közeledett. Divatos rajta minden, a kalapja, cipője vagyott érő. A ruhaszámlája pedig akármelyik szegény embernek elég volna évi jövedelemnek. Olyan rózsaszínű az arca, a melyet csak egy árnyalat választ el a füstölt arctól. Finom illat árad selyemszoknyájából. Gondtalanul, könnyedén halad a korzón, mint a ki mindennap meg szokta csinálni ezt a sétát.

A fürtös gubáját fiatalember egyenesen a

hölgy elé lép, megemeli a kalapját és nyugodtan így szól:

— Jó napot, Mariska. Már régen strázsálok itt. Tudtam, hogy el fog jönni.

Mariska összerzezen és ijedt, csodálkozással vegyes megdöbbenéssel méri végig a fiatalembert:

— Sándor! — rebegi. — Hogy kerül maga ide? Pestre?

— Látni akartam magat, tehát eljöttem. Valami mondanivalóm volna, a mit nem lehet levélre bízni.

A hölgy ijedten néz körül. Itt is, amott is gúnyos arcok mosolyognak rá vagy talán csak képzeli, hogy az arcok gúnyosan mosolyogtak, ugyan miért mosolyognának gúnyosan az arcok? Talán azért, mert Bentze Sándor megszólította Nyári Mariskát a váci-utczában?

— Kérem beszéljen, Sándor... szól izgatottan Mariska. Majd elborulva füzi hozzá: — Nem tudom, micsoda mondanivalója lehetne még magának?

A férfi szomorúan mosolyog:

— Hogy még nekem is lehessen mondanivalóm? Igaza van, különös dolog ez. De kérem hallgasson meg. Azért jöttem, hogy elvigyem magammal innen. Jöjjön velem. Néhány esztendő előtt megígértem, hogy feleségül veszem. Most eljöttem, hogy beváltsam az ígéreteket. Tudomásom szerint, maga még mindig szabad. Tehát itt vagyok, Mariska.

A fiatal hölgy elhalványulva néz a férfi arcába. A férfi nyugodtságból nem tud megérteni semmit. Idegesen pillant a földre és sebesen mondja:

— Kérem... En régen felmentettem magat az ígérete alól. Nincs mit közölnie velem. A mi utaink szétváltak.

— Maga feloldhatott az ígéretem alól, de nekem ezt a feloldozást nem muszáj, illetőleg nem szabad tudomásul venni. A hitező felmentheti az adóst, de az adós azért csak adós marad, mindaddig, a mig nem fizet...

A hölgy elpirul és sértődötten méri végig a fiatalembert:

— Azt hiszi, hogy nekem tartozik valamivel?... Nagyon csalódik. Nekem ön nem tartozik semmivel.

A fiatalember az ajkára harapott:

— Engedelmet, Mariska. Még egy perczig hallgasson meg. Öt év előtt én megkértem a kezét és ön a menyasszonnyom lett. Akkor gazdag ember voltam és tekintélyes hozományom volt magának is. Egy esztendőig tartott a mátkaságunk. S ez az esztendő végetes volt az életünkben. A játék ördöge hatalmába kerítette s én eljártam vagyonomat. Eljártam többet is, a becsületemet. Hogy a becsülete nem veszett el, azt egyedül önnel köszönhetem, Mariska. Maga feloldozta a hozományát arra, hogy megmentse a völégénye becsületét, — aztán visszaküldte a jeggyűrűmet. Szegény lett maga is és ha jómódú rokonainak egyszer eszközbe jutna megharagudni önmire, semmije se volna többé. Még annyi helye se, a hová a fejét lehajthatná.

— Nincs igaza, — felelt kipirulva a hölgy. — Van kenyerem. Tanítónő vagyok. Számos tanítványom van a gazdag családoknál és jól megfizetnek.

A férfi szomorúan bölintott:

— Meglehet, hogy a diplomáját fizetik meg, habár magamban nagyon kétem, hogy az emberek se tudják felejtetni, hogy ön a mellett, hogy tanítónő, egyuttal Nyári Marietta is. Ezt a két dolgot nehéz külön választani.

— Biztosítom, — felelt izgatottan a hölgy, — hogy megdolgozom a kenyeremért.

— Lehetséges, — mormogta a férfi. — De maga mégse arra született, hogy a kenyérért dolgozzon. Mondja, soha se jutottam őt esztendő alatt eszébe?

— Soha, — felelt nyugodtan a leány.

— Lássá, nekem mindig eszemben volt. Nem volt olyan nap, hogy önt elfelejtettem volna. Amerika őserdeiben épen úgy önmire gondoltam, mint kis falum magányában. A sors kegyelmes volt hozzám. Szerencse kísért és ma ott tartok újra, a hol tartottam. Visszaváltottam apai örökségemet. Gazdag ember vagyok. S eljöttem, hogy elvigyem magammal. A visszaküldött gyűrű itt van a zsebemben, engedje meg, hogy újra a kezére vonhassam.

Mariska visszadugta a kezét.

VÁROS A FÖLD ALATT.

— Római levél. —

Róma, november.

Róma köcsodáinak, obeliszeknek, Traján oszlopoknak, piramisoknak bámulóiban megdobban olykor a szív, elhül a vér, ha arra gondolnak, hogy mi minden lapul meg a lábaik alatt. Nemcsak szobrok, antik szarkofágok, a miket elborítottak földdel az évezredek. Nem a császárok korabeli Rómának, a tudomány és kultúra örök kincsesházának múkinkei. De egy teljes város, földalatti város, kanyargós, végtelen hosszú folyosókkal, tekervényes, messzire elnyúló utakkal, nyirkos fülkékkel, a melyek úgy sorakoznak egymáshoz, mint a napsütéses talian utczák tarka házikói. De itt nincs napsütés. Kihalt, csöndes város... Életnélküli. Mintha gonosz manók holtá dermesztették volna.

Róma katakombái ezek. Száz és száz kilométernyi folyosókkal, utakkal. Valóságos város a föld alatt. Ott kezdődik a birodalmuk a nyil-egyesen Via Appia alatt, a búbajos legendájú Domine, quo vadis templomocskán túl, a hol Jézus lábnymait őrzi a vén sekrestyés. De tulajdonképen semmi külső jel sem mutatja, hogy itt egy megdermedt város almodná halottálmát a lábaik alatt. A Via Appia, — az utak királynője, — épen olyan egyenesen és épen olyan közömbösen fut innen is tovább és a terebélyes koronájú pítóreszek pineák épen oly álmosan, épen olyan porosan örködnek a nagy, csöndes, szűzi campagnák, a melyeknek szent csendjét csak olykor-olykor veri fel egy-egy magas, döcögős boros-kordé kattoo lármája. Semmi jel, a mely azt mutatná, hogy holt városok fölött járunk.

— Mit szándékozik most tenni? — Kérdezte. A férfi furesán mosolygott.

— Érdeklí az magát? Ha megmondanám, ki nevetne. Bizonyosan kinevetne.

— Nem nevetném ki, — felelt csendesen Mariska.

— Hát először is itthagynom ezt az országot, hogy híremet se hallják többé.

— Aztán?

— Aztán... Hallott maga már olyan emberekről, a kik mindeniket elvesztették, a mi az életben drága nekik: boldogságukat, hitüket, reménységüket? Ezeket az embereket az öngyilkosságtól csupán csak az tartja vissza, mert az öngyilkosság mindig kényelmetlen. Mit csinálnak tehát? Beállnak az 'idegen légióba', a mely az afrikai pusztákban tanyáz. A légionistának nincs többé szüksége se boldogságra, se hitre, se reménységre. Él, de mégis meghalt az emberekre. Elmegy az éne is oda.

A leány csodálkozva hallgatta a férfit.

— Elevenen eltemeti magát, — szölt csendesen — vajjon megérdemli ezt a maga fájdalma? — A férfi a fejét emelte.

— Talán nem érdemli meg. De hát ha másképen nem tudok segíteni magamon, mit csináljak?

A férfi a fejét emelte.

Szóltanul haladtak egy darabig egymás mellett. Mariska a szempillái alól a férfi arcát vizsgálta. Szeretett volna annak a lelkébe látni, de az az arc mozdulatlan, nyugodt volt. Egy mellékutczákba fordultak be. A leány a kezét nyújtotta a férfinak.

— Mielőtt elutazik, megengedem, hogy meglátogasson, Sándor.

A férfi kezét csókolta a leánynak.

Mariska megindultán, könnyes szemmel nézett a férfi arcába.

— Csak arra kérem, hogy ha jön, — ezt a különös ruhát hagyja otthon. Ezt a szörös holmit.

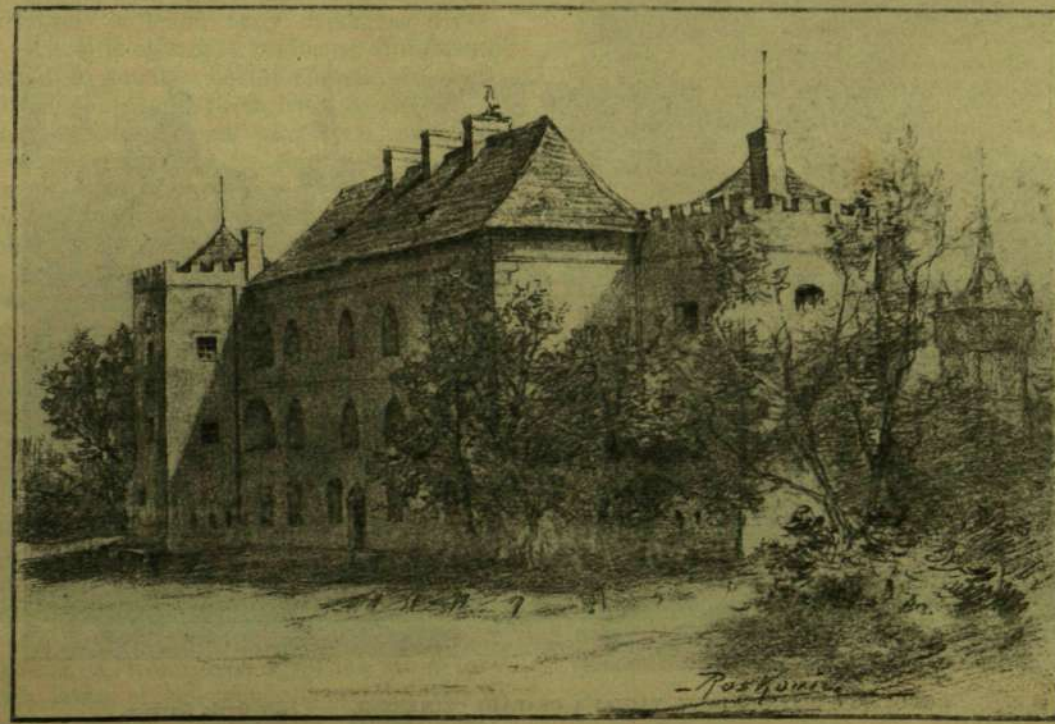
— A gubámért érte? — nevetett fel Sándor. — A maga kedvéért még azt is levetem.

Kezét szorították s elváltak.

A férfi jókedvűen lépegetett.

— Milyen örült is voltam, — gondolta magában. — Fürtös gubában indultam hódításra! Hogyan is lehettem ilyen bolond...

A szállására érve ledobta a fürtös gubát és most már bizonyosra vette, hogy Mariska a felesége lesz.

A VAJAI KASTÉLY. — Bozovics Ignác rajza.

GÓRF VAY ÁDÁM SIREMLEKE VAJÁN.

halothamvasztásból visszamaradó hamut sem őrizhették meg itt. Maguk sem tették, és az idegeneknek sem engedték meg. Minthogy pedig az új keresztényekre és a zsidókra is állott ez a tilalom, ők is a város falain kívül, a földbe ásott zeg-zugos folyosókba temették el halottaikat: a katakombákba. Így hát a katakombák eredetileg temetőhelyek voltak — eredeti nevük Coemeteria — és csak később, a vasszékelyek idejében lettek az üldözöttek menedékhelyei. A föld alá pedig azért építettek, mert féltek a sírok kirablásától. Kezdetben természetesen gyéren temetkeztek ide, de később mind többen és ebben az arányban a katakombák folyosói is egyre terjedtek. Így érték el aztán azt, hogy Róma földalatti utcai voltaképen nagyobbak és számosabbak, mint a föld felettiek.

De ezek az utczák mind a holtak utcai. Jobbról-balról keskeny sírhelyek. A földalatti folyosók keresztvonalán nagyobb fülkék. Ezek az u. n. családi sírhelyek és az üldözöttek idejében itt tartották az istentiszteleteket is. Ma is fáklafény lobog itt, mint évezredekkel azelőtt, a mikor fáklá és barna agyagból készült olajméses pislakolt itt.

A nehéz pántos ajtó hangos csikordulásával mi már el vagyunk zárva az élettől. A tülekedő élet vásári lármájából nem hallatszik ide semmi sem. Lassan, óvatosan megyünk a dohos-nyirkos folyosókra és a gyertya-fáklá fénye kísértetiesen lobog. Talán a holtak szelleme libbentgeti meg a lángját...

Egyre beljebb megyünk. A folyosók kanyarognak, hol ide, hol oda. A vezetőnk gépiesen magyarázza, hogy milyen volt az akkori halotteltakarítás. Egyszerűen a legszükségesebbre szorították. A halottat megmosták, majd fehér vászonba göngyölték s a vásznat erős fűszeres illatú folyadékkal itatták be. Aztán így, koporsó nélkül, tették be a folyosók oldalába vágott üregekbe, az u. n. loculi-ba, a hová az ékszereit, kincsesládikóit, az olajos edényeket szintén lerakták. Aztán végül kőfedőlappal zárták el.

Alig figyel valaki a gépies magyarázatra. Ez a nagy csend, eredetves, nyirkos nyugalom, ezek a repedező fedményű falak, ezek a borongó hangulatok, a melyek itt megszállják az embert: többet beszélnek minden cicerone betanult magyarázatánál.

Most megállunk. Boltives fülke, több pápa — akkor még csak római pápák — sírjával. Anteros, Fabianus, Lucius, Sixtus. Az utóbbi tiszteletére hatalmas emléktábla, a IV-ik század sajátos, cifra írásával. Lejebb szent Cezcília sírja. Fölötte fehér márványszobor, a mely abban a helyzetben mutatja a szentet, a mint ott holtan találták. Mintha szinte csak aludna... Csúpan a nyakán egy véres sáv... A fülke falain évszázados freskók. Kifakult, repedezett,

A VAY-CSALÁD TAGJAI VISZIK A KOPORSÓT AZ ÚJ SIRHELYRE. — Jely Gyula fényképe.

A BANDÉRIUM. — Hunyady László fényképe.

szinehagyott freskók. Szentek, meg egy csodálatos módon épen maradt Jézus-fej.

Primitív rajzban, gondolatban. De meghatóak az ő primitív voltukban.

A falakról, mindenféle kabalisztikus vésetek néznek ránk. A legtöbbje a görög ichtüsz. A hal. A kereszténység szimbóluma, a melynek betűi, görög nyelvben, «Jézus Krisztus, Isten Fia, Megváltó» szavak kezdő betűiből áll.

Amott egy vén szarkofág. Benne még ott van a csontváz, meg egy-két agyagedény. De a legtöbb sír üres. Nem csupán azért, mintha a halottak teljesen elporladtak volna, de mert a sírokat gyakran kirabolták. A legnagyobb pusztításokat a Rómába betört longobardok meg gótok végezték. Nem mintha aranyat, ezüstöt akartak volna rabolni, drágaságokat zsákmányolni. De a keresztény szentek és mártírok földi maradványait kutatták itt mindenfelé, aranyásók lázánál is nagyobb lázzal. Szent csontokat, a miket otthon, hazájukban, minden ékszerszél és aranyláng drágábban adtak el egy-egy templomnak. Tájékozatlanságukban nagyon könnyen megeshetett, hogy nem egy keresztény «mártir» helyett bűnös lelkű gonoszok földi maradványait őrizték most kegyeletesen valahol az északi országokban.

De nemcsak a longobárdok irtették ki egészen a katakomba-sírokat, mert a hetedik szá-

zadban IV. Bonifác pápa nem kevesebb, mint huszonnyolcz kocsival hordatta be a mártírok földi maradványait a római S. Maria ad Martyres templomba, a mai Pantheonba. Ebből is körülbelül fogalmat alkothatunk magunknak az itt eltemetettek számáról, a mely négy milliónál is többre rüg.

Még egyre beljebb megyünk. A fákyákat most mind magasra tartjuk és misztikus lobogásában freskók villannak meg. A jó pásztor, a bárányyal. A jó pásztor tudvalevően Jézus...

Szimbolikus a következő fülke freskóinak témája is: Lázár feltámasztása... Aztán a másik: Ábrahám áldozása.

A folyosók most már felfelé vezetnek. A vékony katakomba fákllya is a végére jár már. Ez is annak a jele, hogy a mi időnknek vége. A félóra letelt. Most már újabb csoport vár a Cicerónénkra.

Megyünk hát visszafelé. És a mint egyre feljebb és feljebb jutunk, egyre erősebben és erősebben ér le ide hozzánk, a földalatti csöndes városba, a halottak városába, az élet nyüzsgő, zümmögő zaja... majd egyszerre nagyot esikordul a pántos ajtó és szemünkbe tűz a nap. Az élet napja. Olasz ég forró tüzcsofos napja...

Balla Ignác.

A HÉTRŐL

Rosz spekuláció és — irodalompartolás. Néhány héttel ezelőtt az történt, hogy egy talán nem kiskorú, de föltétlenül nem is egészen nagykorú fiatalember, tisztos és módos család sarjadéka, irodalmi vállalkozásba fogott. Kiadó lett. Alapított egy hetilapot. Mindössze tizezer korona csörgött a zsebében, de úgy rendezte be a vállalkozását, mintha hússzor ennyije lenne. Szerződéseket kötött előkelő írakkal, harmincezer koronás kötbérekkel biztosítva őket a lapja számára. Egy vállalkozásnak, a mely így indul, más vége, mint a csőd, nem lehetett és egy ilyen vállalkozásnak a megítélésében se lehet, tárgyilagossá szemmel nézve a dolgot, véleményeltérés. Ez egy irrealis vállalkozás volt és ennek az irrealitásnak büne föltétlenül azé, a ki nagyobb teljesítést ígért, mint a mekkorára magát képesnek kellett tudnia. Hogy járatlan ember volt, hogy befolyás alatt állt, hogy ő maga is tévedett, ez mind lehet mentő körülmény, de korántsem elegendő arra, hogy a helyzet igazi természetét megváltoztassa és a megtévesztőt a megtévesztett helyére állítsa, ha a megtévesztő nem volt is híjával a jóhiszeműségnek. A ki ilyesmivel próbálkozik, az maga is téved. És legsúlyosabban téved az, a ki az irrealis vállalkozó számára azzal az egészen sajtószerű argumentummal követel nem is elnézést, hanem egyenesen tiszteletet, hogy a mi a vállalkozásában vezetett: az az irodalompartolás nemes szándéka volt. A kik így tudnak beszélni, azokat föl kell világosítani, hogy ki és milyen módon lehet irodalompartoló. Irodalompartoló volt Vörösmarty Mihály, Vas Gereben, Petőfi Sándor, Jókai Mór, irodalompartoló Mikszáth Kálmán, mert a mit ők adtak és adnak, gyarapodása, kinése, disze az irodalomnak. Irodalompartoló az a szegény vagy módos művelt ember is, a ki megveszi a jó könyvet, olvas és magának könyvtárat gyűjt. Irodalompartoló a kritikus, a ki emeli a tehetséget és ostromozza, irtja, elkergeti a tehetségtelenséget. De nem okvetlenül irodalompartoló a vállalkozó, ha mindjárt könyv vagy újság is a vállalkozása materiája, hogy ezzel befektetett tőkéjét és munkaerőjét tisztességesen és minél eredményesebben kamatoztassa. Ez üzlet és nem pártfogolás. Hála Istennek, hogy így van, mert különben minden írónak égő homlokka és lesütött szemmel kelene elfogadni a pénzt, a mit a munkájáért a kiadó fizet. De — és megint hála Istennek — minden nagykorú kiadó jól tudja azt, hogy az ő vállalkozása üzlet, a melynek tisztességét az üzleti tisztesség, a szoliditás és a realitás törvényei állapítják és határozzák meg. Az alap-törvény pedig az, hogy a szolid, a realis vállalkozónak se olyasmire, a mihez nem ért, se olyan nagyra, a mekkorát nem győzhet, vállalkoznia nem szabad. Ha mégis ilyesmit cselekszik és beletörlik a zsebképe, akkor — nem irodalompartolónak szokták nevezni.

Trónörökösök. Mostanában nagyon sok szó, és épenséggel nem magasztaló szó esik a trónörökösökről. A héten nagy cikket olvastunk — nem is először, a mióta az ifjú fenség a belgrádi új konakba beköltözhetett — a szerb trónörökösökről. A miket róla irtak, természetükben nagyon hasonlítanak azokhoz a nem épületes cselekedetekhez, a melyek miatt a minapában az anami császárt leemelték a trónról francia protektorai. A fiatal fejedelmi levante állítólag túlságosan vidám legény és vannak ötletei, a melyek egyáltalában nem fejedelmi. Alig érkezett meg a czáfolatok elmaradhatatlan özöne a szerb királyi sajtóirodából, ime már egy másik trónörökös mélabús alakja jelenik meg a krónika színpadán. Ez a másik trónvárományos és másik György, a leendő görög király, nem mutat semmiféle szilajságot, az újságok hírei szerint főként az esze járásában nem. Sőt ellenkezőleg. Azt írják róla, hogy még gyermekkorában meg kellett doktorokkal vizsgáltatni, mert föltűnően sok fáradságba került neki, míg meg tudott tanulni valamit. És a doktorok konstataáltak, hogy nem a jóakátában van a hiba. Nem a buzgalma az, a mi fogyatékos. A trónörökös-ügyeknek ezt a torlódását látva, el kell gondoloznunk ezen a jelenségen. Mi a magyarázata annak, hogy régebben ilyesmiről, legalább ekkora bőség-

ben, nem hallott a világ? Vajjon ezelőtt a trónörökösök mind mintái voltak a jámbor életnek és csupa lángész volt valamennyi? Most egyszerre lett bájja az erkölcsüknek és a talentumuknak? Nem valószínű. Régebben is voltak nagyon vidám és nem nagyon elmés fejedelmi sarjak, a minthogy vannak ilyen polgári sarjak is. De megváltozott a nemzetek nézése. Uralkodónak lenni ma más, mint volt régen, tehát uralkodónak készülni is másként kell ma, mint lehetett régen. Az uralkodó hivatását ma a nemzet érdeke szabja meg és az uralkodó, mint ember, ennek a hivatásnak kell, hogy engedelmessé teljesítője legyen. Még egyéni érzéseit is ez a magasabb érdek dirigálja, hiszen feleséget is ez választ neki. És e magasabb érdekek szolgálásának kötelessége már a trónörökös-sorban kezdődik. Már ebben az időben ráparancsol, nemcsak abban, hogy legyen kevésbé jókedvű, mint a milyen, hanem abban is, hogy legyen nagyobb lumen, mint a milyen. A miből nyilvánvaló, hogy trónörökösnek lenni nem a legkönnyebb feladat.

A síelő szobor. Keuthen város Németországban mindez ideig nem volt oly szerencsés, hogy a világon bármivel is ismertté tehetné volna a nevét. Nem volt a színhelye semmiféle történelmi eseménynek és a hány nagy embert, híres embert kapott idáig a német birodalom, lett ugyan bár ez a férfiú hadvezér, politikus, költő, művész vagy tudós, mind elmulasztotta azt, hogy szülőhelyeül Keuthen városát válassza. És csodálatos harmóniája a sors malicziájának, most, mikor a török német városka neve végre belékerül a világ minden nagyobb lapjába, ezt a nevezetességet azzal szerzi meg a malőrös Keuthen, hogy nem sikerült neki valami. Hogy dugába dőlt egy terve, a melylyel a keutheni polgárok későbbi ivadékaik sohase fognak eldicsekedni. Ez a terv — egy szobor

volt. Nem egy szegény poéta, vagy művész szobra. A praktikus keutheniek ilyen befolyástalan emberekre nem pazarolják a márványt vagy a bronzot. Egy császár szobra volt a terv. Természetesen nem egy halott császáré, a ki már nem adhat Keuthen városának kaszárnját, hanem az eleven császáré, a ki még igenis osztogathat ordót. Az élő Vilmos császár halhatatlanságát kívánták a keutheniek biztosítani böles előrelátással még idejében, hogy Ő Feliségének módjában legyen ezt a rajongó alattvalói hódolatot, ha úgy gondolja, meg is hálálni. A terv nem volt élelmesség híján, mégis meg kellett halnia, mert a német császár nem kért egyelőre ebből a dicsőségből. Még az se csábította, hogy olyan alkalommal mondhatott volna beszédet, a milyen alkalommal még sohase szónokolhatott. A tulajdon szobra leleplezésénél. Kijelentette kerekén, hogy a míg él, nem kíván bronzban lenni halhatatlan. A német császárnak, a ki tudvalevően irtózik a rosz szobroktól, bizonyára igaza van. Nem bizonyos, hogy az a keutheni szobor műremeknek sikerült volna és jóízű embernek mindenesetre igen kellemetlen tudat, hogy miatta sok ezren boszankodjanak. Abban is igaza van a német császárnak, hogy halhatatlannak lenni, az, a ki megérdemli, ráér a halála után is. De egy dologban lehet, hogy tévedt a császár. Abban tudniillik, hogy a keutheniek kötelességüknek fogják ismerni ezt a hódolatot az ő halála után is. Akkor ugyanis már egy másik császár lesz az élő császár és ez lesz az, a ki ordót adhat a loyális alattvalóknak. De a német császár épen a héten tette ezt a szép kijelentést:

— Optimista vagyok és az is akarok maradni, a míg csak élek!

Az életében pedig a jó keutheniek nem fognak ráczafolni az optimizmusára.

Az amerikai betegség. Egy híres amerikai büntető-jogász, Mr. Allan nagy előadást tartott

Tury Gyula: Gyermek-arckép.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT NEMZETKÖZI TÁRLATÁBÓL.

A GRÓF VAY-CSALÁD FIATAL TAGJAI A CSALÁDI CZIMERREL. — Jely Gyula fényképe.

GRÓF VAY ADÁM TEMETÉSE VAJÁN.

Jahuzika fényképe.
HÖTENDÖRF-CONRAD FERENCZ ALTÁBORNAGY,
A VEZÉRKAR ÚJ FŐNÖKE.

egy szörnyű kórságról, az amerikai betegségről, amely évente több embert pusztít el odaát, mint például a difteritisz. Ez az amerikai betegség nem új nyavalya, külön bacillusai nincsenek és a gyógyítása nem az orvos, hanem a rendőrség és a bíróság hatáskörébe tartozik. Ezt a betegséget magyarul *gyilkosság*nak hívják. Elmondta Mr. Allian, hogy Észak-Amerikában évenként átlag nem kevesebb, mint negyvenöt ezer gyilkosság történik: a tulnyomó nagyrésze rablói gyilkosság. Ime így fest a dollárok hazája a rendőrlámpa világosságában. Európában is történnék rablói gyilkosságok, de ezeknek a száma csak egy alacsony százaléka lehet a tengeren túli világ ilyen büntömégének. És Európa szegény, sok részében túlszűfolt, sok részében inges: de Amerika tág, térs, Amerikáról úgy beszélnek, mint egy olyan földterületről, amely el van borítva arannyal, az embernek csak le kell hajolnia, hogy fölszedesse a dollárokat. És ime ebben a tág és dús Amerikában az emberek mintha kevésbé férnének el egymástól, mint a szűk és szegény Európában, mert minduntalan egymás torkába akad a markuk. Szó sincs róla, ez a szörnyű adat egyáltalában nem válik dicsőségére Amerikának és más mentsége nincs is, mint az, hogy ezeket a gyilkosokat — Európa liferálta neki, mint a maga mindenféle nyomorúságának fekete fölöslegét.

A LÉG URAL.

Ezer évnel hosszabb idő óta tart az a küzdelem, melyet kintartással, szívós erővel folytat a földet környező légtömeggel az ember. Hányan zuhantak le véres fejjel, összetört tagokkal, a kik büszke öntudattal, merész vágygyal szálltak szembe az elemek erejével? Sok száz éven át győztes maradt a természet, amely földönjáró teremtményé alkotta az embert. De az ember sem engedett. Gyenge erejét megsokszorozta a tudás, és ezer kudarc után is harcra állott fanatikus vágygyal, törhetetlen akaratral.

És végre győzött.
A minap híret hozta a táviró Zeppelin gróf sikeres légi utazásának. Az öreg német generális, a kit mult évi erős kudarcza után már szinte odasorozták a kormányozható léghajó rokkantjai közé, mégis megmutatta a világnak a maga igazát. A bódemi tó fölött szél ellen küzdve, merész ívekét írva tette meg az előre kitűzött utat és teljes biztonsággal tért vissza oda, a honnan kiindult. Utazását másnap megismételte és mikor ez az út is hasonló sikerrel járt, az egész világ visszhangzott a lelkes kiáltástól: ime megvan a kormányozható léghajó!

Zeppelin gróf megérdemli az ünneplést: rászolgált fáradhatatlan munkájával és munkájának minden dicsőítésnél ragyogóbb eredményével. De nem csökkentjük az ő érdemét azzal sem, ha az igazsághoz hiven kijelentjük, hogy nem ő az első, a ki saját akarata szerint járt a légtenger járhatatlan útjain.

A kormányozható léghajót már föltalálták előtte.

A francia Lebaudy testvérek, a kik léghajóikkal a mult évben szálltak fel utoljára, a léghajó kormányzása terén bámulatos eredményeket értek el. Már az 1904-ik évben megített útjaikkal magukra vonták a francia hadügyminiszterium figyelmét, a mely az elmúlt esztendőben részt is vett a felszállásokban és hadi feladatok megoldásával tette próbára a léghajó képességeit.

1905. július 3-ikán kora reggel Moissonban indult utra a Lebaudy testvérek léggömbje azzal az utasítással, hogy Meaux felé vegye útját és ott a versenyterén kössön ki. Az út hossza mintegy 90 kilométer volt és a hajó ezt a távolságot 2 óra és 35 perc alatt futotta be. Másnap reggel újra felbocsájtották a léghajót és bár erős ellenszéllel küzdött, mégis 15—20 kilométer átlagos sebességgel haladt a kitűzött cél felé. A próbákat azután folytatták másnap és július 6-ikán is. E napon három órai út után Chalonsban ereszkedett le a léghajó. Ott megkötötték, lehorgonyozták és három katoná őrzetere bízták. Ezek benn maradtak a gondolában.

Csendes, tikasztóan meleg idő volt; az örökön és néhány kíváncsi bámulón kívül senki sem volt a léghajó közelében. Egyszerre sötétedni kezdett; sűrű fekete fellegek borultak az égre és a hatalmas katonai gyakorlóteret pusztító szélvész söpörte végig. A léghajó megingott; a vihar könnyű labdaként játszott vele: hol a fákhöz csapta, hol a levegőbe emelte. A horgonykötelek reszege feszültek; a katonák ijedten, tanácstalannul kapkodtak jobbra-balra... Most roppanva enged az egyik kötél; a léghajó oldalt fekszik, a szél teljes erővel kapaszkodik bele és egy másodperc alatt kitépi az összes tartóköteleket. A léghajó elszabadul, a vihar prédeként ragadja magával és végighurcolva a táviró-vezetéknek az erdőnek viszi, melynek fái darabokra tépik a léggömb szövetjét... Csodával határos, hogy a gondolában gubbasztó katonáknak nem történt semmi komolyabb bajuk. De a léghajónak vége volt.

A darabokra tépett roncsot azonban ott a helyszínen kijavították és a léghajót alig néhány hét multán a maga teljes tökéletességében újra felbocsájtották.

A javítás fényesen sikerült. A próbákat folytatták és egyre jobb eredményeket értek el. Legvégül maga a hadügyminiszter is rászánta magát arra, hogy elkíséri egyik útján a léghajót és a hetvenhatodik felszállásban, okt. 24-ikén ő maga is részt vett. Az eredménye ennek az utazásnak az lett, hogy a francia hadügyminiszterium végérvényesen rátette kezét a Lebaudyék léggömbjére és további tökéletesítését már az állam pénzén végezteti. Így hát most oda sorakozik a «Lebaudy» is a francia hadi titkok arzenáljába és ez az oka annak, hogy az újságok alig hoznak hírt felőle.

Maga a léghajó, a mint képünkön is látható, hosszukás szávar alakú burokból áll, melyet kétszeres szövet és ugyancsak kétszeres gummi

réteg képez. A hajtó erőt egy benzín motor szolgáltatja, mely a hajó csavarjához hasonló légesavart hoz működésbe. A léggömb természetesen gázzal van töltve és ez a gáz feszíti ki a léggömböt és burkot. Igen fontos, hogy a léggömb útközben is megtartsa eredeti formáját, mert hiszen a léghajó biztonsága jó részt ettől függ; de ez csak akkor lehetséges, ha a gáz mindig egyforma erővel feszíti ki a köpenyt, mert a mikor csökken a nyomás, akkor a köpeny is behorpad. Ezért arról kellene gondoskodni, hogy utazás közben is pótolni lehessen az esetleg hiányzó gáz-mennyiséget; de minthogy tartalékot nem vihett magával a léghajó, szerkesztője úgy segített, hogy a nagy léggömbben egy kis ballont helyeztett el, a mely levegővel tölthető meg. A mily mértékben csökken már most a gáz nyomása, oly mértékben töltik meg útközben a kis ballont levegővel, a miáltal ez kifeszül, megnövekszik és kiegyenlíti a horpadásokat.

A Lebaudyék léghajójának a gáz- illetve a levegő nyomása adja meg a kellő formáját. A léghajó tehát nem merev, nem szilárd, és az a körülmény bennünk, a kik biztos talajon szoktunk járni, a legszebb eredmények dacára is, a bizonytalanság érzetét kelti.

Ezt érezhette Zeppelin gróf is, a mikor elsőnek vállalkozott arra, hogy a léghajózás problémáját szilárd vázú, merev léghajóval oldja meg.

Az ő léghajójának hosszú, henger alakú a teste, mely elül kúposabb válik, hogy a levegő ellenállását könnyebben legyőzze. A henger merevítésére helyenként gyűrűket használt, a melyek megadják a léghajó alakját és ezenfelül részre osztják a hengert. Ezen részeket czellakká alakította Zeppelin, a melyek mindegyike külön-külön is megölthető. Ezáltal hasonlóvá lesz a tengerjáró hajóhoz, melyeknek teste egymástól jól elválasztott rekeszekre van osztva, hogy a léken behatoló víz ne tölthesse meg egyszerre az egész hajót. A Zeppelin léghajója nem fog tehát kiürülni, ha léket kap, mert a gáz csupán egy czellából távozik majd el, az épen maradt rekeszekben pedig benne marad. Kétségtelen, hogy ez nagy mértékben fokozza a léghajó biztonságát. Ehhez hozzájárul még, hogy a német generális hajóján két motor van elhelyezve és így nem kell megszakítania az útját, ha az egyik valami hiba folytán elakad.

Szóljunk még néhány szót a kormányáról. Zeppelin kormányzásra a sárkányt is felhasználja, ugyanazt, a melylyel gyermekkorunkban mi magunk is vígan kergetődtünk. Ezzel állandóan egyenes vonalban tartja hosszú léghajóját, melyet különben kitérítene az útirányból vagy a benzinnel egyre esőknő súlyra, vagy a hajóra csapódó eső és hó tömege. Nagy erő az a sárkány. Már idestova elmúlt ötven esztendeje, hogy először akadt vállalkozó, a ki felmerészkedett rajta a magasba és ez az első vállalkozó még hozzá — asszony volt. Azóta

JELENET A «RÁKÓCZI» CÍMŰ DALJÁTÉKBÓL.

rengeteg szolgálatot tettek a tudományak a legmagasabb régiókban úszó sárkányok és most jól beváltak a Zeppelin gróf léghajóján is.

Erről a léghajóról sikeres felszállásai után megállapíthatjuk, hogy bár időrendben nem az első kormányozható léghajó, elődei és társait mégis messze felülmúlja, mert oly elveken alapszik, melyek lehetővé teszik, hogy fejlődjék és megnagyobbodva tökéletessé váljék. P.

LAUKÓ KÁROLY.

1838—1906.

Kecskemét városa egyik legkiválóbb polgárát vesztette el a napokban elhunyt Laukó Károlylyal, a város evangélikus hívei pedig köztiszteletben állott, szeretett lelkészüket. 40-évig hirdette az igét kecskeméti híveinek s ez idő alatt mindig példáját adta az emelkedett gondolkodású, tiszta életű papnak.

A czeglédi születésű Laukó már ifjúsága folyamán olyan hatások alatt nevelkedett, melyek magasabb szárnyalást adtak törekvő és fogékony lelkének. Az ötvenes években híres nagykereskedő gimnáziumban tanult Arany János, Szász Károly, Szilágyi Sándor, Salamon Ferenc kezze alatt, majd a pesti theológián Török, Székács, Ballagi voltak mesterei. A hivatalos pályát tanársággal kezdte a budapesti evang. főgimnáziumban, de már 28 éves korában meghívták Kecskemétre lelkésznek. Ez állásában maradt mindhalálig s nagy eredményel munkálkodott egyháza ügyeiben. Az odakerültek szegény, csekély lélekszámú gyülekezet az ő keze alatt megvagyonosodott, folyton fejlődött. Nagy munkabírása, puritán erkölce, családi életének tisztasága, tudományos képzettsége általános tiszteletet szerzett neki a más felekezetűek közt.

A bányai evangélikus egyházkerület s az egyetemes egyház ügyeiben is a legtekintélyesebb szereplők egyike volt, gyülekeken, egyházi egyesületekben szava és példája mindig nyomatékkal bírt. Kecskemét társadalmi életében is jelentős munkásságot fejtett ki, mint a városi képviselőtestület tekintélyes tagja, mindenféle jótékonytársaság és művelődési egyesületek s intézmények elnöke, a takarékpénztár egyesület igazgatótagja stb. Az egyházi irodalomnak is tartalmas, előkelő munkása volt.

«LAVOTTA SZERELME».

Dalm 3 felvonásban epilogussal. Szövegét írták Bercezik Árpád és Farkas Imre; zenéjét Hubay Jenő. Bemutatta a M. Kir. Operaház, 1906 november 17-én.

«Himfy dalai», Bercezik Árpád darabja, néhány évvel ezelőtt országra szóló sikert ért el, a mekkorát a szerző nem is remélt. Elmondhatjuk, hogy ugyanezt a sorsot érdemli Hubay új operája, melyhez ugyancsak Bercezik írta a szöveget, Farkas Imrével együtt.

JELENET A «LAVOTTA SZERELME» CÍMŰ ÚJ OPERÁBÓL.

LAUKÓ KÁROLY.

kezesük alatt meg is jelenik a volt vőlegény, megvív Lavottával, de a zeneköltőt védeni akaró Ilona fogja fel a halálós vágást. Utójáték: Lavotta lerohad Ilona sirlóbjára, látja halhatatlansága bizonyosságát, a mint a tálya-tokaji szüretelők az ő dalát éneklék.

A szövegírók szép jeleneteket szép versekbe öltöztettek; ebben egyetértnék mindnyájan; Hubay Jenő ellenben másképpen értelmezi a zenei szerepet, mint sokan mások. Szerencsére ismét másképpen, mint tíz évvel ezelőtt, amikor «A falu rossza»-ból irt operát, mely akkor a közönség rokonszenvét nem bírta megnyerni. Mai dalműve a bemutatás előadásán olyan rendkívüli sikert aratott, hogy ha ennek csak negyedrésze is állandó marad, akkor is biztosítva van «Lavotta szerelme» hosszú évek operai műsorán. Nagyon érdekesnek találjuk Hubay próbálkozását az úgynevezett modern zene terén: azzal a szigorú elvvel, hogy mindenütt megmaradjon zeneje magyarnak. A népi zenének mindig egy mederben folyó irányát nagyon tekervényes utakra változtatta: még a népdalszerűben hangzó karénekek is folyton változtatták összhangjait és alaphangjukat, úgy hogy első hallásra a hallgató, élvezve helyét, az átmenetek kiismerésével, fejtevéssel figyel. De hiszen éppen így kell mindenkinek először hallgatnia «Lannhäuser»-t, «Lohengrin»-t, vagy «A walkür»-t, sőt Erkel «István királyt» vagy Puccini «Bohém élet»-ét és «Pillangó kirasszony»-át, a melyek mind telides-teli vannak maradóan értékű szépségekkel. A modernség tehát, az összhangok sűrű változása, ne szolgáljon akadályul a «Lavotta szerelme» további sikeréhez; inkább kiki fokozza a maga élvezetét azzal, hogy a művészi magyar zene problémáját megfejteni akaró operát kétszer is meghallgassa. Azonban vannak népi értelemben vett szépségei is — nem említvén az igazán Lavottától való és kegyelemből beszélt «lakodalmas» hallgatót, bokázót említett az, Csokonai versre írott dallamot és a «Cserebogár»-nótát — a hatásos megnyitó zene, Ilona áriája («Egy álom-képi») kettőse Lavottával:

Nincsen olyan szép virág,
Mint a fehér róza;
Nincsen olyan dal seholsem,
Mint a magyar nóta.

a II. felvonásban Lavotta bucsúzása, vallomása; a nemesi felkelők kara (ez a III. felvonásban is előfordul: s ekkor, a másodszori hallásra olyan dörgő tapssal jutalmazták, hogy meg kellett ismételnünk); a táborban Főthy kapitány tázas bordala, a huszártoborzó, az őrszem éneke (Istrázsára állítottak...) Lavotta és Ilona boldog kettőse, majd gyászzene, — megannyi fénypontja az új magyar operának.

Az előadók érdeme sem csekély: V. Krammer Teréz (Ilona) hódító szép, szende és drámai tudott lenni; Takács (Lavotta) rég elismert legnagyobb művésznők; kisebb szerepekben is híven alakítottak és szépen énekeltek: Valent Vilma (francia nevelő), Berts Mimi (átközödo cigányasszony), Arányi (vőlegény), Gábor (Főthy), Déri (őrszem), Kornai (az őrmapa), s nagy feladatát az egész mű betanításával Kerner István karnagy a telhető legjobban oldotta meg. A színpad képe is mindig gyönyörkötődött. K. I.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kelet császárai és császárságai. Gróf Vay Péter egy ily című vaskos kötetben adta ki uti naplóját keleti utazásáról. Meglepően tartalmas és érdekes könyv, az újabb időben nálunk is mind többre szaporodó utelirások közt kétségkívül a legbecesebb. Olyan dolgokról szól, a melyek évek óta mindinkább a központjába

Útra kész sárkány, a melyet Zepplin gróf is használt.

jutnak a művelt emberek érdeklődésének: a Sárka-tenger partján elterülő négy császárságról. Oroszországon át utazott kelet felé, ezért Oroszországon kezd, rövid tájékoztató bevezetés után a cári család életét jellemzi. Helyzeténél fogva többet láthatott és figyelhetett meg a cári udvar életéből, mint az oroszországi utazók leg többje azért erről szóló fejtegetései rendkívül figyelemre tarthatnak számot. Pétervárról Moszkvába utazott, innen pedig a szibériai vasuton, Mandurián keresztül, érintve minden nevezetesebb pontot, Pekingbe. Leírja a kínai birodalom fővárosát, a császárnál és császárnénál tett látogatását, a kínai katolikus missziókat s leírásából a mai kínai életnek eleven képe kerekedik ki az olvasó szeme előtt. Kínából Kórea ment át, ennek az országnak, mely Kelet-Ázsia sorsának eldőléseben eddig is jelentékeny szerepet játszott s alighanem fog is még játszani, különös figyelmet szentel, róla szól a könyv dereka. Kóreáról Japánra tér át, majd Kína és Japán szerepét és helyzetét fejtegeti a XX. század küszöbén. Könyve nem rendszeres munka, hanem uti benyomások összefoglalása, a szerző — mint maga mondja — napról napra följegyezte s hazaküldte benyomásait s ezekből a jegyzetből lett aztán a könyv. Egyes részletei megjelentek a legelőkelőbb francia, német, olasz és magyar folyóiratokban s jelentékeny feltűnést keltettek, a mi arra indította a szerzőt, hogy az egészet kiadja egy könyvben. Már a könyv készülési módja is figyelmet elkövet: a legjelesebb sajtóságára: a közzétételére, a mely mindjárt az olvasás kezdetén megragad és mind jobban vonzza az olvasót. Stílyt pedig a szerző egyénisége ad neki, széles látóköre, magas szempontjai, élénk megfigyelése, nagy műveltsége s nem mindennapi írói képessége. Ezek a tulajdonságok teszik a művet írói alkotássá s valóban európai színvonalúvá. Örülünk kell megjelenésének, mert vele együtt egy finom, előkelő írói egyéniség vonul be az irodalomba. A több mint ötfélszáz lapra terjedő kötet ritka fényes köntösben jelent meg, részben fényképekkel, részben a szerző saját aquarel-vázlataival gazdagon illusztrálva, szedés, nyomás és kötés dolgában is példás izléssel és gondallal kiálltva.

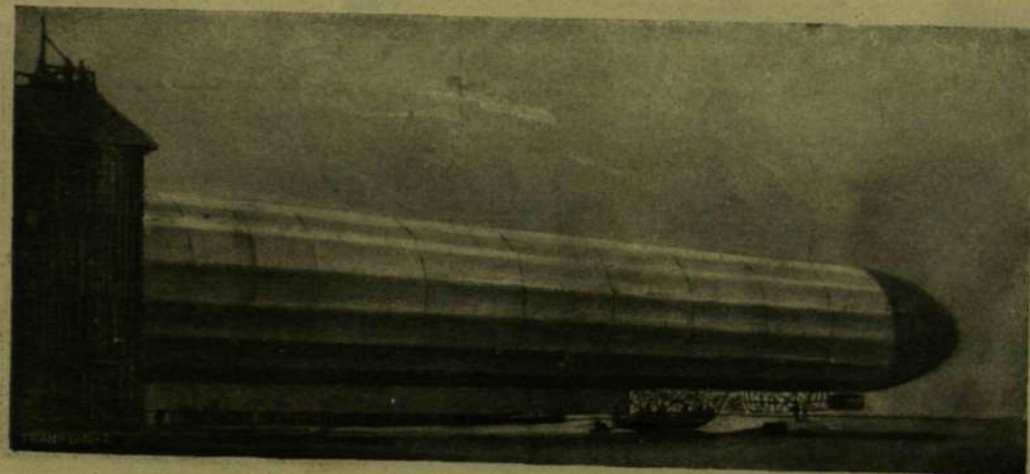
Gróf Zrinyi Miklós költői művei. Zrinyi, a költő, kétségkívül a magyar történet legnagyobb alakja mindazok között, a kiket a török hódítás alóli felszabadulásra törő küzdelem felszínre vetett. Bár első sorban katona és államférfi volt, pályája legnevezetesebb eredményének költői munkásságát kell tekintenünk, mert magasról, koncepczióikban beláthatatlan fontosságú politikai és hadi vállaltai a körülmények kedvezőtlensége miatt nem sikerültek, költői és prózai műveiben azonban a magyar irodalom egyszerre európai színvonalra emelkedett. Ép ezért nagy jelentőségű dolog, hogy

az Akadémia most kiadta Zrinyi költői munkáit minden eddiginél jobb, pontos kritikai kiadásban. Az eddigi kiadások Kazinczy 1817-iki két kötetes kiadásán alapulnak, a mely viszont az 1651-iki első bécsi kiadás után készült, a melyet az újabb időkig el is ismertek hitelesnek. Egy újabb ismeretessé vált kézirat azonban, mely most Zágrábban van s a mely minden kétséget kizárólag Zrinyi felügyelete alatt készült, azt mutatja, hogy a bécsi kiadás, melyet nem Zrinyi rendezett sajtó alá, nem felel meg pontosan a költőtől eredő szövegnek. Az új kiadás gondozásával az Akadémia eredetileg Széchy Károlyt bízta meg, a ki a pontos szöveget megállapította; kiszedette, kijavította, a variánsokat is megállapította, de a munka teljes befejezésében megállta időnek előtte bekövetkezett halála. Ekkor Badics Ferenc vette gondjába a munkát s a tőle már megszokott lelkiismeretességgel el is végezte. Részben Széchy jegyzetei nyomán összeállította a szó és szólásjegyzéket s megírta a terjedelmes, igen alapos és világos bevezetést, a melyben tájékoztató Zrinyi műveinek sorsáról, költői nevének feledésbe merüléséről, majd újra felragyogásáról s az új kiadás létrejöttéről. Kegyeletes érzéssel állapítja meg Széchy Károlynak a munka körül szerzett érdemét, a mihez nekünk hozzá kell tennünk az ő buzgólkodásának elismerését is. Az új Zrinyi-kiadás már külsőseiben is érdekes: az első, 1651-iki kiadáshoz hasonló formátumban, díszítéssel és nyomással készült, az eredetinek régies helyesírásával, — szinte facsimile benyomását teszi. A terjedelmes, becses kötet kiadásával az Akadémia nagy szolgálatot tett azoknak, a kik a magyar irodalmat igazán szeretik.

Nelson élete és kora. A nagy angol admirálisról, Nelsonról már van magyar nyelven egy életrajzi munka, Southey könyve, melynek magyar fordítását az Akadémia adta ki. Most az ifjúság számára állított össze egy elég terjedelmes életrajzt Reuss Zsófia. Mint a történeti hazafiúi hűség s kötelességteljesítés példáját mutatja be Nelsont, a modern angol világpolitika egyik fő tényezőjét s maig is oszlopát. A szerző jó forrásokat használt, az idevágó igen bő angol irodalom legjavát s megvan az az írói képessége is, a mely a tárgyat alakot bele tudja helyezni a maga korába s meg tudja eleveníteni az olvasó szeme előtt.

«A korlátolt beszámíthatóság» czimvel a büntetőjog egy fontos kérdését dolgozta fel nagyobb monográfiában Babarcsi Schwartzert Ottó. Nagy tudományos készültséggel bizonyítja benne, mennyire szükséges a beszámíthatóságot korlátozó tényezőknek, a lelki élet műló zavarainak is helyet engedni a büntetés mérlegelésében. Ismerteti az irodalom, a közönség értékeket, a külföldi intézkedések terjedelmét anyagát a figyelemre méltó módon fejti ki a maga álláspontját.

Rákóczi. Bakonyi Károly és Kacsóh Pongrácz a legnépszerűbb magyar daljáték, a János vitéz szerzői, két esztendői szünet után új munkával léptek a Király Színház-ban a közönség elé. Első darabjuk új és eddig példátlan méretét teremtette meg egy magyar színpadi alkotás sikerének, igen érthető tehát, ha a közönség sokat és nagyot várt tőlük, mert — a siker közele. Szívesen konstátáljuk, hogy ennek a kedves és nehéz kötelességnek a szerzők szerencsésen eleget tudtak tenni. Új darabjuk, a Rákóczi című történelmi daljáték, mely a párja első munkájuknak tehetségben, izlésben, lelkének magyarságában, hatásos voltában és minden jel szerint sikerében is. Bakonyi Károly a szövegíró meg tudta oldani azt a nagyon kényes feladatot, hogy történelmi egyik legragyogóbb eszményi alakját épen, tisztán, alakjának teljes sugárzásában állítsa a szemünk elé. Ehhez tudás, biztos izlés és ép történelmi érzék kell. Bebizonyította, hogy egyiknek sincs hiány. Kacsóh Pongrácz, a zeneszerző már a János vitéz partitúrájában a magyar érzés dalos megszólalásának leghivatottabb tolmácsolójául igazolta

ZEPPELIN GRÓF LÉGHAJÓJA.

magát. Ezt a hivatottságát most újból hitelesítette a Rákóczi muzsikájával. Endrődi Sándor a gyönyörű kurucz nótáinak méltóbb dalos köntöst az ő csengő szavánál a magyar lélek nem szánhatott. Az a meggyőződésünk, hogy Kacsóh Pongrácznak a tehetsége jelentős feladatot tartogat az igazán magyar nemzeti opera megteremtésében. Igazában a Rákóczi is közelebb van az operához, mint az operához. A Király Színház a munkához és a maga művészi törekvéseinek hiteléhez méltó módon, kitűnő előadásban és pazar kiállítással mutatta be a darabot. Az előadás legfőbb erősségei Kury Klára és a legszebb hangú magyar operett-énekes Környei Béla voltak. A színpad ragyogó, hangulatos képei közül egyet mi is bemutatunk.

Új könyvek:

Kelet császárai és császárságai; írta gróf Vay Péter. 17 színes műlappal, 50 műmelléklettel és 86 szövegképpel. Budapest, Franklin-Társulat; ára kötve 25 korona.

Gróf Zrinyi Miklós költői művei. Sajtó alá rendezte és jegyzetekkel kísérte Széchy Károly; Széchy Károly jegyzeteit sajtó alá rendezte s hagyatékának felhasználásával a bevezetést írta Badics Ferenc. Budapest, M. T. Akadémia kiadása; ára 16 korona.

Nelson élete és kora. A serdülő ifjúság számára írta Reuss Zsófia. Budapest, Lampel-Wodianer részv. társ.; ára 3 korona.

A korlátolt beszámíthatóság. Irta Babarcsi Schwartzert Ottó dr. Budapest, az «Orvosi Hetilap» tudományos közleményei.

Jézus. Lélek-életani tanulmány Szent Lukács evangéliuma mentén. Irta dr. Wajditsch Alajos. Budapest, «Patria» részv. társ.

Dolhoff N. A keresztény szeretet munkái. Belmissiói kalauz. Fordította s hazai adatokkal bővítette Csizmadia Lajos. Budapest, a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság kiadása. (Házi kinostár VII. kötet). Hornyánszky Viktor nyomdája.

Dr. Gratz Gusztáv: Nemzetközi jog. Második kiadás. Budapest, Révai testvérek. (Stampfel-féle tudományos zsebkönyvtár); ára 1-20 fillér.

Dr. Nurićin József; Boszorkánykonyha. Monológ mutatványokkal. Győr, Pannonia-nyomda. Borbély István: Torockó története 1848/49-ben. Kolozsvár. Steif Jenő és társa sajtója.

EGYVELEG.

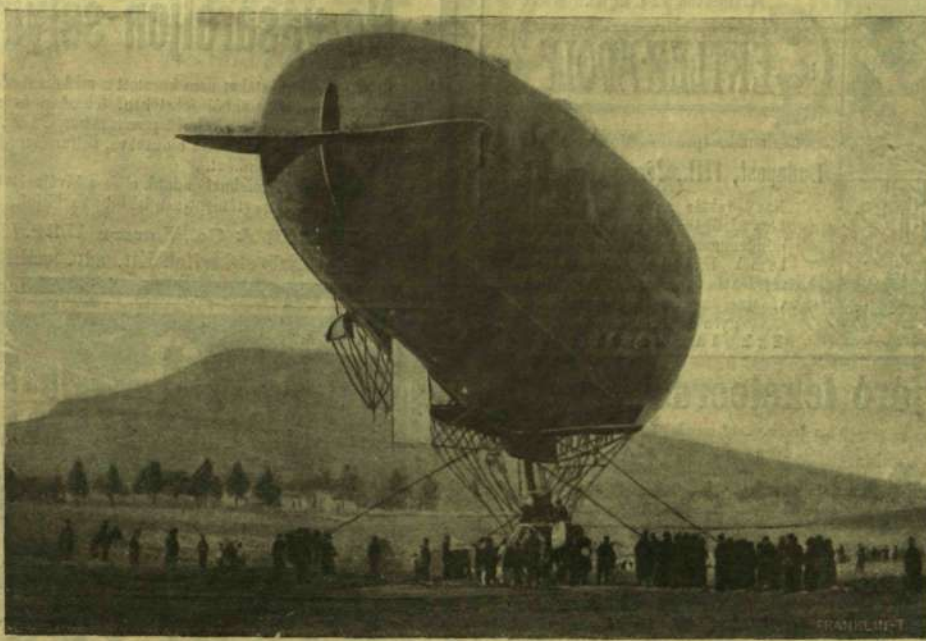
* A német császár vasúti vonata 4 millió 8 száz ezer koronába került. A három évig készült vonat 12 fényesen berendezett teremből, két gyermekszobából, egy zeneteremből s egy kinostári szobából áll, melyben két óriási vasszekrény van elhelyezve.

* VII. Edvard angol király vasúti kocsiiban minden úgy melletti egy-egy vészfék fogantyúja látható, melyet az illető meghúzhat a nélkül, hogy az ágyból fel kellene kelnie.

A borhegyi borviz a hazai ásványvizek közül első helyen áll. Bizonyítja ezt a rendkívül nagy kezeslet, a mely ezen ásványviz iránt úgy a magánkörökben mint nyilvános helyeken is megnyilvánul.

A legújabb amerikai Saszeteltől, divatos kellemes, vonzó illatot árasztó parfüm a «Diana varfuum», Urak, hölgyek egyaránt csodákat beszélnek a pikáns, elbtvölő illatáról, melyet a pesti úri hölgyek egyszerre felkaptak. Eredeti 5 koronás nagy üvegekben szállítja a magyarországi főváros Erdnyi Béla Diana-gyógyszer-tára, Budapest, Károly-kört 5.

Bob-hashajtó a legkellemesebb (10 fillér). Selyem társasági és menyasszonyi ruhákra. A selyem a diszruhák legegészségesebb kelméje. Menyasszonyi ruhákra leginkább sima selymet, bál és társasági ruhákra ellenben ép oly színesen mintázott selymet is szoktak használni. Ez utóbbi czédra használható selyem legyen puha és simulékony, erre első sorban a chiffonszerű selyemszövészek alkalmasak, a

A FRANCZIA HADÜGYMINISZTER FELSZÁLL A LEBAUDY LÉGHAJÓJÁRA.

crépe de chine, ennek fényhatása elragadó messalina selyem, mely könnyű, mint a hab; kiválóan hatásos a világoskék és rózsaszín. Divatos szövés a voile, tiszta selyemből való chiffonszövés, szintén rendkívül lenge és könnyű. A sima selymek közül felemlítendő a kedvelt és igen szép japán selyem, mely finom csipkével egyetemben s tén is meg fogja találni pártfogót. Az összes taffet- és atlaszszövészek gazdag választékban állanak rendelkezésre és crépe de chine fehérben és feketében menyasszonyi ruhákra a legkelendőbb. A társasági ruhákra legkedveltebb mintázott selymek közül a chiné-selymek említendőek és ezek gyakran sima selyemmel lesznek összeállítva, mely a minta alapszíne szerint véteik. Gaze szövetek mint divatosak gyönyörű színekben, gaze broché; és mivel dúsán és lágyan eső alakot szolgáltatnak, kiválóan megfelelnek a mai divatnak. Fehér és fekete menyasszonyi ruhákra tiszta selyemből való és gazdag selyemfűnyelvű bíró atlaszszövészek vannak rendelkezésre; u. m. merveilleux, duchesse, messaline, faille coquille; maté és toupainfnyiek; taffetehifon, taffetmosselline, crépe de chine, armure. Rendkívül divatos színházi és társasági toilettékre selymruhákat és blouzek valódi st.-galli hímzéssel, mely a Schweizer és Társaság cségg különlegessége. Menyasszonyi, bál és társasági ruhákra való selyem igen alkalmas ünnepi ajándék is, és a Schweizer és Társaság Luzern U. 31. (Svájcz) írásbeli megkeresésre azonnal küld bérmentve mintákat és a kiválasztott kelméket vám- és viteldíjmentesen szállítja egyenesen magánüzemének is.

A Richter-féle Horgony-Kőépitőszekrények és Horgony-Hidépitőszekrények. Ha egy játék szerzől mondható, hogy a gyermeket komoly gondolkozásra serkenti és a szemet és kezet egyaránt képezi, úgy ez bizonyára a Richter-féle Horgony-Kőépitőszekrényről és az újításként bevezetett Richter-féle Hidépitőszekrényről mondható, melyeknek ez előnyök tulajdoníthatók. A Horgony-Kőépitőszekrény és Hidépitőszekrény különféle alakjaival az előbbi faszekrényvel szemben igazán új játéknak tekinthető és már a mindegyik szekrényhez mellékel pumpás mintalapok egyszerű megtekintése elég arra, hogy magunk is ugyanazon meggyőződésre jussunk. Igazán bámulatra méltó, mily nagy és pompás magas- és hidépitőszekrények állíthatók fel már egy aránylag kis szekrényvel. Tehát valamennyi szülőnek, kik még kétségben vannak, mit vegyenek az évben gyermekeiknek karácsonyi ajándékul, legjobb és legsikerültebb ajándékuknak a Horgony-Kőépitőszekrényt és Hidépitőszekrényt ajánlhatjuk. Nehogy bevéssék a munkájuk értékét utána: azonnal kapjunk, arra kérünk figyelni, hogy mindegyik előlő kőépitőszekrény és hidépitőszekrény a «Horgony» gyárjegygyel el legyen látva.

HALÁLOZÁSOK.

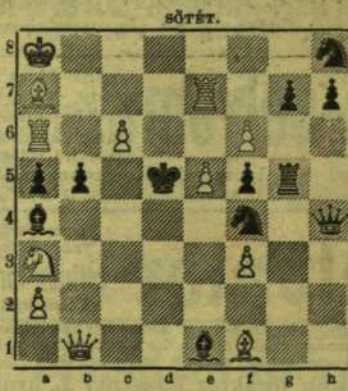
Elhunytak a közelmúlt napokban: Rakoszyi Kempsey Mihály Lajos Alfréd lovag 54 éves korában Budapest. — Idősb Krompecher Jenő volt 48-as évében 76 éves korában Budapest. — Kreskai Antal mosonszentmiklósi plébános, szentszéki tanácsos 64 éves korában. — Toti Károly földbirtokos, Félégyháza nyug. rendőrkapitánya, 63 éves korában Félégyházán. — Laucsek Jónás nyug. ág. hiv. ev. espereslelkész 62 éves korában Péterelen. — Reim Kálmán m. kir. dohánybevéltő hivatali főnök 42 éves korában Jászkesirén. — Rakasi és mosóczi Rakssányi Ferenc nyug. mosóczi uradalmi tisztartó és közbirtokos, az országos elágazó Rakssányi-család nesztora 95 éves korában. — Csutka György uradalmi intéző 48 éves korában Kisszentmiklóson. — Gergely Ferenc volt nagykereskedő 64 éves korában Kolozsváron. — Titzler Antal székesfővárosi kerületi állatorvos 52 éves korában Kispesten. — Rioler András dr. ismert fővárosi fogorvos 29 éves korában. — Junász Balint jószágigazgató, a mezőhegyesi ménesbirtok

igen, mert bizonyára élvezetet szereztek írójuknak, egy-egy meleg, saját érzéseibe elmerülő félórát szereztek neki. Ha azonban azt kérli, érdemes volna-e kötetben kiadni, határozottan nemmel kell felelnünk. Olyanok, mint a csinos hímzések, melyeket a hölgyek, adott minták után, úras órákban készíteni szoktak. Nagyon csinosak házi használatra, de készítésüknek eszköze se jut, hogy az iparművészet kiállításán szerepeljen velük s a művésznő cáiméi tartison révükön jogot.

A fecekéhez. Az alföldi csikós. Népdalok. Az ilyen versek, — pedig de sok van belőlük! — a szerkesztések legnagyobb csapása: nincs bennük egy eredeti szó, csak a századok óta agyoncsépett, ezerszer üressé vált frázisok.

SAKKJÁTÉK.

2511. számú feladvány. Erdey Aladártól, Budapest.

Világos indúl és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2503. sz. feladvány megfejtése Miskolczi Antaltól.

A feladvány alakja a következő:
Világos: Kf4; Vh4; Ha2; gy: b2, c2, d5, f5, f3, g3, h5.
Sötét: Ka4; gy: a6, a5, b4, d4, d6.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Kf4-g5 ... Kd4-b5 1. ... Kd4-b5
2. Vh4-d4 ... Kb5-a4 2. Vh4-d4 ... a5-a4
3. Ha2-c3 + matt. 3. Vd4-b4 + matt.

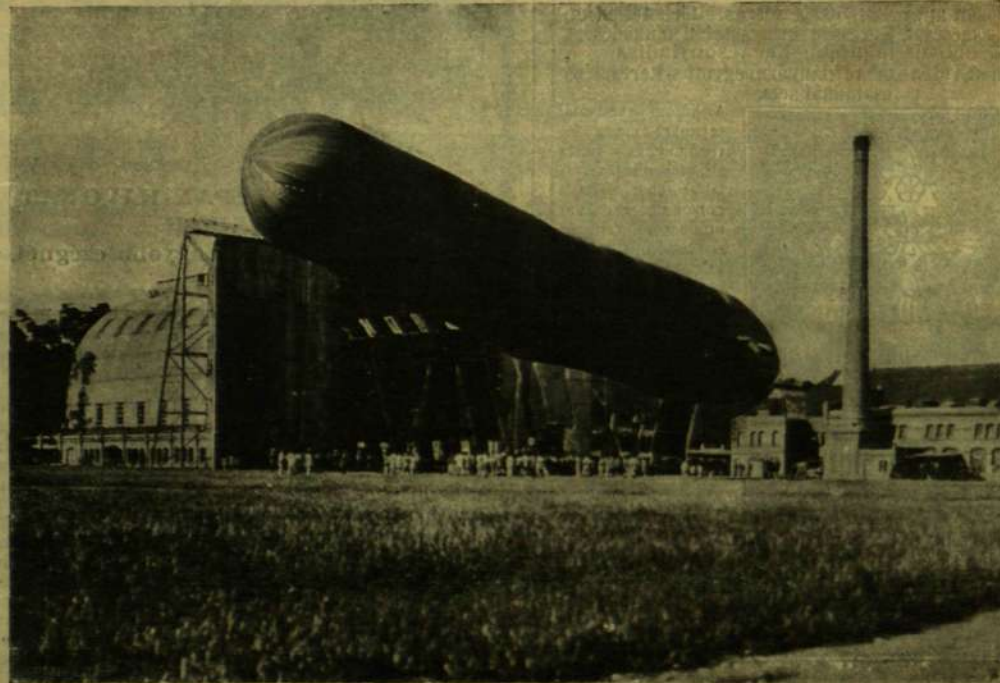
A 2504. számú feladvány megfejtése Blake F-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Va6-e2! ... V17-e6 (a, b, c, d, e) 1. ... Bb3-e3
2. Ff5-e6 + matt. 2. Ff5-d7 + matt.
b. c.
1. ... Fa2-b1 ... 1. ... Hg2-e3
2. Ve2-c4 + matt. 2. Hg6-f4 + matt.
d. e.
1. ... b6xa5 stb. 1. ... b6xe5
2. Ve2-c4 + matt. 2. Bc3-d5 + matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — Gatterer Ferenc. — Kállai Béla. — Gürtler Albert. — Biharai Mór. — A «Budapesti Sakk-kör» — A «Budapesti III. kerületi Sakk-kör» — Wyshogrod Pál. (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyársik Ágnes (Szeged). — Hofbauer Antal (Lipótvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör» (Győr). — Szepők Árpád (Környed). — Kádár Ferenc (Jászapáti). — A «Franszföldi Önkéntes Egylet» — Roth Jenő (Franszföld). — Kunz János (Zólyombérség). — A «Zólyom-Társaság». — A «Kálcsai Katolikus-kör». — Wolf János (Kálcs). — «Sádi Társaság». — Veeres Miklós (Zirc). — Szemere László (Sárospatak). — «Leibici Gazdasági Cassinó» (Leibicz). — Pál István (Nagyvácska).

Szerkesztői üzenetek.

Lóna. Kedves, igénytelen dilettáns-munkák, néha egy kis tehetség is lobban fel bennük. Ha azt kérli tőlünk, érdemes volt-e megírni őket, azt feleljük:

PARSEVAL ÖRNAGY LÉGHAJÓJA BERLINBEN.

1900. Párisi világiállítás Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
 cs. és kir. osztrák-magyar, román kir. és bolgár fejedelmi szállító,
 körgyógyász Bées melletti Kornenburgban.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid
 oszár. és kir. szabadalma-
 zott mosóvíz lovak számára.
 Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.
 40 év óta az udvari istállóiban, a ka-
 tonaság és magánosok nagyobb istállóiban
 használtaiban van nagyobb
 elő- és utóosztól, inak me-
 revségénél stb. az idomításnál
 kiváló munkára készíti a
 lovakat.

Kwizda-féle Restitutions-fluid
 csak a mellékelt véd-
 jeggyel valódi. Képes
 árjegyzéket ingyen
 és bérmentve. Főraktár:
 Török József
 Gyógyszert., Budapest, Király-
 u. 12. Andrássy-ut 26.

KAKUK-ÓRÁK 8.50

díszes faragott székényben mádr-
 díszszel, csontszámok és csontmuta-
 tókkal, fél és egész óra hivatással, 33 cm.
 magas, teljesen felismerve 2
 aranybronz fenyőtoboz súlyyal,
 pontosan járó elsőrendű skót
 művel 9 kor. 50 fill. Kerekóra 30
 óráig járó töltőművel 10 cm. átmé-
 retben 5 kor.; ugyanaz 8 napig járó
 30 cm. átméretben 5 kor. 60 fill. Mi-
 den órát 3 évi írásbeli jótállás,
 évenként 50.000-nál több óráig az órák
 1. évim legjobb megelégedésére. Már
 magában ezen a maga nemében egye-
 dalú álló tóny legjobb bizonyítéka cégnem
 szelvényének. A legkedvezőbb meg-
 rendelést is a legnagyobb pontossággal
 esküszöm. Székküldés utánvétel

KONRAD JÁNOS
 első órágyára által
 BRÜX, 741. szám. Csehország.
 Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával
 kívánatra ingyen és bérmentve.

Sérvben szenvedők!

Specialista

Keleti legjobb találmánya szeren-
 cesen megoldotta a sérvkötő kéré-
 dést. A cs. és kir. szab. Keleti-fel-
 sérvkötő, pneumikus gummi-pe-
 lottával, a legújabb és legnagyobb
 sérvkötő is visszatartja. Számítalan
 elismeréssel a bel- és külföld leg-
 híresebb orvosától és skatánárjától.
 Ár: Egyőrdalu — K 12.
 Kétőrdalu — K 24.
 25 év óta fennálló testgyógyászati
 (orthopaediai) műintézetben egy
 főorvos gyakorkó szakorvos ál-
 landó felügyelete mellett a legké-
 letesebb technikai kivitelben ké-
 szülnek.

**Műlábak és mű-
 kezek** amputáltak részére
**Műfüzők és
 egyenestartók**
 ferdénkök részére.
**Járó- és támgé-
 pek** csont és izületi (tubercu-
 otikus), angolórkos, rheumás, (elgőrdülő) betegeknek. — Szegé-
 nyeknek részletes magyarázat szerint.
Haskötők küldésért a legó ha ellen. **Fontos**
Gummi hölgyeknek: gőrcsérhársnyák, értágulás, dagadt
 és gyermekláb-ellen. Női kiszolgálás.
 Kérje ingyen és bérmentve szemlét több ábrá-
 val ellátott árjegyzékemet.

KELETI J. orvossebészeti műszergyáros
 Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17. a szám.
 Gyár: Kőzponti Városház. Alapított 1878.

ELSŐRANGU MAGYAR VASSPECIALITÁS.
KRIEGER TOKAJI.
CHINA-VASBORA
 Kapható 3-20 és 6 kor. üvegekben.
 Legmagasabb vas- és chinin-tartalma és a tokaji bor elsőrendű minősége
 folytán számos orvostanár rendel.
 Óvakodjék a silány, bár hangzatosabb reklámmal hirdettet
 utánzatoktól.

MAGYAR KORONA GYÓGYSZERTÁR
 Budapest, VIII., Kálvin-tér.

Ha őszül a haja
 ne használjon mást, mint a
"STELLA"-HAJVIZET,
 mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű, hogy
 mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerteráiban,
 Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca
 sarkán. 11186

VERSENY ÉBRESZTŐÓRA
 amerikai rendszer, minden helyzetben
 jól járó, szolgálatképes jó minőségben,
 jó és pontos járást 3 évi írásbeli
 jótállással, darabja K 2.90, 3
 darab K 8. — Éjjeli világító
 számlappal K 3.30, 3 darab
 K 9. — Koczkázat kizárva! Becse-
 rülés megengedve, vagy a pénz vissza!
 Székküldés utánvétel vagy a pénz elő-
 leges beküldése mellett

KONRAD JÁNOS első órágyár
 BRÜX 739. szám (Csehország). Nagy
 képes 3000-nél több ábrával
 tartalmazó magyar árjegyzékemet
 órák, arany- és ezüst-árakról
 kívánatra ingyen és bérmentve
 küldöm.

Csak "SICULIA" névvel ellátott üvegek valódiak

"SICULIA" forrás-víz
 a sós savanyúvizek királya.

Szikkarégeken átfürt artéziforrás.
 A gyomorégést rögtön megszünteti. Pá-
 ratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható
 különlegessége a sége, fűdő, torok, gyom-
 or, yese, hájnyag hurutos bántalmait el-
 len. Korányi, Kódy, Nurettin, Tauszik,
 Rieger tanár urak szak-
 véleményei a MALNÁSI Siculia
 forrást a kontinens legdusabb
 természetes alkalikus sós savanyúvizeinek
 minősítik. — Magyarországi főraktár:
Brázay Kálmán BUDAPEST,
 József-körút 37.
 Kapható minden gyógyszerterában,
 drógu- és fűszerkereskedésben. TELEFON 59-46.

Sok millió előkelő urhölgy használja
 a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,
 mely szirtalan, ártalmatlan s rögtön szopt.
 A Földes-féle MARGIT-CREME
 gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer
 szeplők, májfoltok, bőrtakák,
 pattanások, kiütések s mindenemű
 bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei
 használják és elragadtatással beszélnek annak
 pártalan és csodás hatásáról. Egy jegyly elhasz-
 nálása után erről mindenki meg fog győződni

Postán utánvétel vagy a pénz elő-
 zetes beküldése után küldi a készítő:

Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u.
 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerterában.

Kérje ingyen
 és bérmentve
 nagy képes magyar
 árjegyzékem 3000-
 nál több ábrával
 órákról, arany- és
 ezüstárakról.

KONRAD JÁNOS
 első órágyára BRÜX 733. szám.
 (Csehország.) Valódi ezüst remon-
 toir óra K 7.00. Valódi ezüstlánc
 K 2.50. Koczkázat kizárva! Becse-
 rülés megengedve v. a pénz vissza.

Vértes-féle Sósorszesz
 Minden házbán szükséges.

Bruyerfa pipák
 elsőrendű gyártmány
 valódi elpusztíthatatlan Bruyerfából
 Sima pipafé, erősen meghajított nedvartóval,
 meggyasztár, selyem csővel és szaru szópókával,
 körülbelül 21 cm. hosszú csak 1 kor. 50 fill.
 Ugyanez, de faragott Bruyerfajéjjel K 1.60
 Kellemes és száraz, ezért tisztá és utol-
 érhetetlenül kellemes ízű dohányzás. A leg-
 nagyobb választékot dohányzó-szerekéről
 találhatja árjegyzékemben, melyet kívánatra
 ingyen és bérmentve küldök. Megrendelhető:
KONRAD JÁNOS kivitteli háza által
 BRÜX, 746. sz. (Csehország.)
 Kérje saját érdekében gazdagon illusztrált 3000-nél
 több ábrával ellátott árjegyzékem ingyen és bérmentve.

3 évi írásbeli jótállás! E minőségben verseny nélkül!
5 korona!

valódi svájci Roskopf-rendszerű patent-horgony-
 remontoir-óra
 masszív szolid anti-
 magnet. horgonymű-
 vel, valódi emál-mutatólap-
 nal nem papírlap védplomb-
 bával ellátva, valódi mellek-
 tokban, sarkoféddel a
 mű felett, 36 óráig járó (nem
 12 óráig járó óra) díszített és
 aranyozott mutatókkal, pon-
 tosan szabályozva 3 évi
 írásbeli jótállás, darabja K 5. —
 3 darab — — — — — K 14. —
 Másodpercmutatóval K 6. —
 3 darab — — — — — K 17. —
 Valódi ezüsttok-
 ban másodpercmu-
 tató nélkül — — — — — K 10. —
 3 darab — — — — — K 28. —
 Másodpercmutatóval K 12.50
 3 darab — — — — — K 35. —

Nincs koczkázat! Becserülés megengedve vagy
 a pénz levonás nélkül visszafizetjük!
 Székküldés utánvétel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében

Konrad János első órágyár
 BRÜX 736. Csehország
 cs. kir. hites becsis.
 Gazdagon illusztrált árjegyzékünk, mely több mint 3000 ábrát
 tartalmaz órák, arany, ezüst és zeneművekről, láncok, bőrtakák,
 dohányzó-kellékek, azúrtak, szerzők, háztartási tárgyak és
 játékokról kívánatra bárkinet ingyen és bérmentve megküldjük.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a
MELANOGENE
 fekete és barna szinben.
 Ezen kitűnő és ártalmatlan készit-
 ményvel haját, szakálát, bajuszt pár
 percz alatt feketére vagy barnára le-
 festeni. A szín állandó és a ter-
 mézetes színtől meg nem különböz-
 tethető. Ártalmatlan és alkalmazása
 igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
 Ára 2 korona 80 fillér.

Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u.
 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerterában.

Van-e már gyermeküknek
 Horgony-Kőépítőszekrényre? Ha igen, akkor ne mulassza el,
 azonnal a legújabb kőépítőszekrényárjegyzékem lent jegyzett czég-
 től bekérni, ho y annak alapján a következő kiegesztőszekrényt
 kényelmesen kiválaszthassa.

Ha azonban gyermekei még nem bírnak egy Hor-
 gony-Kőépítő-
 szekrényt vagy tévedésből egy "Horgony" védjegy nélküli szekrény,
 azaz egy utázmást hirtökában vannak, akkor Onre névze a legújabb
 árjegyzék kétszeres fontossággal bír, mert a legpontosabb leírással
 szolgál minden egyes...

Horgony-Kőépítőszekrényről
 és lehetővé teszi Önnek, hogy gyermekei számára a meg-
 felelő nagyságu szekrényt kényelmesen kiválaszthassa.
 Mindenesetre azonban saját érdekében tessék megtartani,
 hogy csak a Horgony jeggyel ellátott szekrény az
 egy negyedszázad óta jónak bizonyult Bich-
 ter-féle eredeti gyártmány, minden egyéb kő-
 építőszekrények csak hamisítványok. A gazda-
 gon illusztrált árjegyzékben a Horgony-Hid-
 építőszekrények, Horgony-Rakásjártékok és
 Golyó-Mozakjátékok, stb. leírását találjuk.
 Valódi csak a Horgonynyal!

RICHTER F. AD. és TSA.
 Cs. és kir. udv. és kam. szállítók.
 Irodá és raktár: Gyár: I. Operngasse 16. BÉCS, XIII. (Hietzing).
 Rudolfstad. Nürnberg, Olten (Svájc), Rotter-
 dam, Szt.-Pétervár, New-York.

A ki zenekedvelő, az kérjen árjegyzékét a
 híres Imperator zenélőművekről, beszólógépe-
 ről és Horgonyhangszerekről is.

VASÁRNAPI UJSÁG

48. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, DECEMBER 2.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre ————— 16 korona. A Világkrónika-val Kalföldi előfizetésekhöz a postallag meg-
 Kínálódóival: IV. Egyetem-utca 4. Félévre ————— 8 korona. negyedévenként 80 fillérel határozott viteldj is esatolandó.
 Negyedévre ————— 4 korona.

JÉGFJORD A SPITZBERGÁKON.

AZ ÉJZSAKI SARK.

SETJELMES csodás világa az éjszaki sark-
 vidéknek mind jobban vonzza az embere-
 ket. A ki egyszer a sarkvidék köré ju-
 tott, a csodás szépségü látvány úgy lebilincseli,
 annyira megragadja képzeletét, hogy talán soha
 nem szabadul hatása alól. E sorok írójának a
 mult nyár folyamán, augusztus 21 és 22-ikén
 alkalma volt eljutni a 81° 59'-ig, hol ez alka-
 lammal a jégthar volt, tehát túl az 1868-iki
 svéd expedíció és az első német expedíció
 határpontjain.

Nincs az a fényképező készülék, mely vissza
 tudná adni azt a képet, melyet az ember látott,
 nincs szó, sem kifejezés, mely meg tudná ma-
 gyarázni azt az érzést, melyet a látvány kellett.
 Ott álltunk a fehér nagy jégorszáig előtt, mely-
 nek széleit, a töredezett jégtáblákat ringatja a
 tenger. A hullámok moraja, a jégromcsok sírása,
 a fölfreccsenő tajték, mint valami költemény
 a zenével, úgy olvadnak össze. Beljebb a mint
 a jég szilárdabb és szilárdabb, föltorlódtott tor-
 nyok, ezerféle kristály-figurák merően néznek
 az emberre. Még beljebb egyre simább lesz a

ANDRÉ EMLÉKE S A WELMANN-LÉGHAJÓ INDULÓHÁZA A VIRGO-ÖBÖLBN.